

[Ragnhild Andersen.]

tont arbejde, har stillesiddende arbejde og udfører ganske bestemte bevægelser med enkelte muskler i 8-9 timer daglig. En mængde kvinder får ved dette i vore dage stærkt rationaliserede arbejde infiltrationer og muskellidelser, som også giver sygedage i det lange løb, foruden at det mange gange giver nerver, når presset er stort og der kræves forøget arbejdsydelse på virksomhederne, som tilfældet er for tiden. Her kunne der gøres meget, hvis man overalt sikrede kvinderne de rigtige stole, de rigtige siddestillinger og, vil jeg gerne tilføje, et lægeligt tilsyn med, hvad den menneskelige organisme kan tage af belastninger på de enkelte muskler, samt råd om, hvordan man bedst kan hjælpe kvinderne til ikke at modtage det store slid, som går på enkelte muskler og derfor giver sygedage bagefter. I alt for mange tilfælde er der tale om en overbelastning ved dette ensformige arbejde, der i høj grad er blevet kvindearbejde.

Jeg vil gerne tilføje, at det er min opfattelse, at arbejdsgiverne på alt for mange arbejdspladser ser ganske bort fra disse forhold; det er i hvert fald ikke rigtigt at komme og påberåbe sig, at kvinderne skal have en ringere aflønning for sygelønnens vedkommende, fordi de har flere sygedage, når man ikke har gjort sit yderste for at nedsætte kvindernes antal af sygedage. Dette mener jeg at ikke alene arbejdsgiverne, men også vi andre, kvindeorganisationerne og fagbevægelsen bør interessere os for; ellers kan vi let komme ud for, at man vil begrunde manglende ligestilling af kvinderne med netop disse ting, som kvinderne ikke selv er skyld i.

Jeg har tilladt mig at komme frem med disse bemærkninger, fordi jeg i Arbejdsgiverforeningens udtalelse ser et udtryk for, at man ikke sådan uden videre er til sinds at yde kvinderne samme løn og samme sygeløn, som det kunne se ud til. Det må vi være opmærksomme på, når vi nu står foran ratifikation af ligelønskonventionen.

Jeg vil dog til slut sige, at den kommunistiske gruppe, som selv i sidste samling stillede forslag om ligelønskonventionens gennemførelse, hilser med tilfredshed, at den nu kan ratificeres. Vi er glade for, at vi er kommet det skridt videre, og vi håber, at alle gode kræfter i vort land vil bestræbe

sig for, at dette kan blive løftestangen, der virkelig kan sikre ligelønsprincippets gennemførelse i praksis.

Arbejdsministeren (Bundvad): Jeg takker udvalget for den enstemmige tilslutning til ratifikationen af de to konventioner.

I anledning af udvalgets formand, det ærede medlem hr. Lund Jensens udtalelse vil jeg sige, at arbejdsministeriet vil følge udviklingen angående lige løn med opmærksomhed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1951 vedtagne konvention nr. 100 om lige løn til mandlige og kvindelige arbejdere for arbejde af samme værdi

vedtoges enstemmigt med 121 stemmer.

Formanden: Der vil nu blive givet arbejdsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1958 vedtagne konvention nr. 111 om forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv

vedtoges enstemmigt med 126 stemmer.

Formanden: Der vil nu blive givet arbejdsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om statstilskud til nedsættelse af den amtskommunale beskatning og om omlægning af denne og den sognekommunale ejendomsbeskatning samt om forøgelse af statens andel af folkepensionsudgifterne [af Sønderup m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 3577, fremsættelsen i tidenden sp. 4913).

Sagen sattes til forhandling.

Indenrigsministeren: (Søren Olesen): Det af venstre og det konservative folkeparti fremsatte forslag til folketingsbeslutning indeholder visse principielle synspunkter og nogle konkrete enkeltheder angående den amts- og sognekommunale beskatning.

Lad mig straks sige, at jeg ikke kan gå ind for forslaget som sådant, men der er deri berørt nogle betydningsfulde problemer, som vel er værd at drøfte.

Det principielle i forslaget er, at man ønsker en større del af udgifterne og dermed af skatteudskrivningen overført fra de lokale områder til staten. Det gælder de 72 mill. kr., man yderligere ønsker i tilskud til dækning af amtskommunernes udgifter, og de 75 mill. kr., som staten efter forslaget — i løbet af 5 år — skal overtage af folkepensionsudgifterne.

Det vil i realiteten sige en kommunal skattelettelse på 87 mill. kr. det første år og 147 mill. kr. på længere sigt. I den af de to oppositionspartier proklamerede økonomiske politik var der tale om skattelettelser på 800 mill. kr., og heraf er der allerede i partiernes forslag til folketingsbeslutning om indkomst-, formue- og ejendomsbeskatning til staten foreslået anvendt ca. 727 mill. kr. Ved det nu fremsatte forslag bliver kontoen for skattelettelser således overtrukket allerede det første år med 14 mill. kr. og på længere sigt med endnu mere.

Medens oppositionen således har været meget dygtig til at foreslå store skattelettelser og hurtigt til at skaffe overskuddet af vejen, endnu før det er kommet til stede, har man været meget mere tilbageholdende med at påvise besparelsesforanstaltninger. Det var jo en forudsætning for oppositionens forslag, at der skulle gennemføres besparelser på 400 mill. kr., men så vidt jeg ved, er man endnu kun nået til at påvise besparelser på knap 100 mill. kr.

Ser vi nærmere på det foreslåede stats-tilskuds virkning på amtskommunerne, forekommer den mig meget uheldig.

Amtskommunerne udskrev i 1959-60 166 mill. kr., men det var, efter at man havde budgetteret med statstilskud til sygehøvsvesen på 100 mill. kr., til vejvæsen på 130 mill. kr. og et tilskud til nedsættelse af den amtskommunale grundskyld og ejendoms- skyld på 28 mill. kr., eller i alt et

tilskud på 258 mill. kr. Det vil sige, at statstilskuddene, der jo dækkes af de almindelige direkte og indirekte skatter og afgifter, udgjorde godt 60 pct. af de budgetterede udgifter, medens udskrivningen som ejendomsskat kun udgjorde knap 40 pct. Hvis forslaget føres ud i livet, vil statstilskuddenes andel stige til 78 pct., og udskrivningen falde til 22 pct., og denne procentvise fordeling dækker over store udsving inden for de enkelte amtskommuner. Jeg kan blot som eksempel nævne, at af Sønderborg amtskommunes indtægter på 5 mill. kr. tilvejebringes for øjeblikket 3 $\frac{3}{4}$ mill. kr. ved statstilskud. Efter forslaget vil amtskommunen få yderligere ca. 1 mill. kr. i tilskud, således at amtsrådet kun skal tilvejebringe ca. 200 000 kr. eller 4 pct. af sine indtægter ved udskrivning.

På denne måde nærmer vi os stærkt det tidspunkt, hvor vi vel kan beholde amtsrådene som administrative lokale organer, der kan stille forslag om udgifter, men hvor selve bevillingerne må passere ministerier og folketing. Jeg kan ikke lade være med at spørge, om det virkelig er en sådan centralisering, de to partier ønsker. Det vil være tiltalende, om man vil give et svar herpå, inden vi laver en 5 års plan.

Det er rigtigt, at der er udgifter, som kommunerne har meget lidt eller ingen indflydelse på. Det gælder f. eks. invalide- og folkepension og til en vis grad skolevæsenet. Der er derfor noget tiltalende i, at staten skulle overtage sådanne udgifter, men vil man lade staten gøre det, bør man til gengæld udskille andre udgiftsområder, som kommunerne må dække uden statstilskud. Jeg tror, det vil være sundt at få foretaget en opdeling mellem de store fællesopgaver, som det hele land må samles om, og de lokale fællesopgaver, som også må løses og betales lokalt.

Ud over lettelsen af den amtskommunale udskrivning gennem forøgede statstilskud tager forslaget endvidere sigte på en ændring af den amtskommunale beskatning fra ejendomsskat til indkomstskat. I betragtning af, at der allerede i forvejen gennem statstilskud som nævnt dækkes ca. 60 pct. af de amtskommunale udgifter og der ved den foreslåede yderligere omlægning til statstilskud sker endnu større overflytning fra ejendomsskat til indkomstskat,

[Indenrigsministeren.]

synes jeg ikke, der er megen grund til herudover at ville lægge den resterende del af den amtskommunale udskrivning over på indkomsterne. Hvis der ikke var tale om at give et yderligere statstilskud, er det muligt, at der ville være grund til at drøfte en udvidelse af amtskommunernes beskatningsgrundlag. Jeg synes derfor, det er udmærket, at oppositionen gennem det stillede forslag har vist, hvorledes man fra de to partiers side kunne tænke sig at løse dette spørgsmål.

Selv om man kunne foretage en fuldstændig omlægning af den amtskommunale beskatning til indkomstbeskatning, hvad enten denne skulle foregå via staten eller via sognekommunerne, er det dog bedst at undersøge, om en sådan omlægning ville være sagligt forsvarlig eller rimelig. I forhold til det store flertal af skatteydere kan en fuldstændig afskaffelse af den amtskommunale grundskyld i hvert fald næppe anses for rimelig. Det, der efter forslaget vil ske, er jo, at langt størstedelen af de almindelige skatteydere vil få større eller mindre skatteforhøjelser, medens den forholdsvis begrænsede kreds af skatteydere, der udgøres af de større og de største jordbesiddere, vil få meget betydelige lettelser. Hvis det så endda var således, at lettelsen ville komme til at tilfalde dem, der til enhver tid er ejere af ejendommene — men dette er ikke tilfældet. Lettelserne vil ved ejerskifte — ligesom den af de to partier tidligere foreslåede afskaffelse af statsejendomsskatter — blive kapitaliseret og tilfalde de nuværende ejere. Den nye ejer skal da forrente og afdrage disse kapitaler og tillige bære de forøgede indkomstskatter. Det vil være en dårlig tjeneste at gøre de unge landmænd, der skal til at etablere sig. Jeg synes, det er en meget kortsynet politik.

Jeg vil gerne nævne et par eksempler fra Holbæk amt, der viser, hvorledes de to partiers forslag vil virke.

En fuldstændig afskaffelse af den amtskommunale grundskyld og ejendomsskyld vil for et almindeligt enfamilieshus i en landsby eller stationsby betyde en skattnedsættelse på ca. 50 kr. En husmand med en gennemsnitsejendom inden for gruppen 3-10 ha vil få ca. 150 kr. i skattelettelse. En gårdejer med en gennemsnitsejendom

inden for gruppen 4-12 tdr. hartkorn vil få en lettelse på ca. 1 100 kr., og for en godsejer med en gennemsnitsejendom på over 12 tdr. hartkorn vil lettelsen blive ca. 6 200 kr. Tager vi den helt store godsejer med, bliver lettelsen 20 000-30 000 kr. eller mere. Det vil altså sige, at ejeren af det lille enfamilieshus vil få en skattelettelse, så at han kan købe en ny hat til konen, medens godsejeren vil kunne købe en bil til sin kone.

Hvis hele udskrivningen som følge af afskaffelsen af de amtskommunale ejendomsskatter overføres til sognekommunerne og dér udskrives som indkomstskat, kan enhver se, at ejeren af enfamilieshuset og husmanden vil få deres indkomstskat forøget mere, end ejendomsskatten falder, så der bliver alligevel ikke nogen hat til konen. De store jordbesiddere vil derimod gennem indkomstskatten kun komme til at betale en lille del af ejendomsskattelettelsen, for det er jo vel bekendt, at de store jordbesiddere har ret vanskeligt ved at finde indkomster, der svarer til de store jordarealer, de råder over. Det vil hovedsagelig blive lønmodtagerne og de mindre ejendomsbesiddere, der kommer til at betale, for at de store jordbesiddere kan få skattelettelse.

Nu kan man naturligvis altid — således som venstre og de konservative her vil gøre det — give en kommunal skattelettelse ved et statstilskud, men det vil jo blot betyde, at alle landets skatteydere kommer til at betale, for at de større og store jordbesidderes skat kan blive lempet.

Ved de foreslåede skattelettelser for de store jordbesiddere vil man samtidig modvirke al udstykning.

Der er i øvrigt så meget mindre grund til at give de store jordbesiddere så store skattelettelser, når man betænker, at værdien af landbrugsjord — til trods for den hidtidige beskatning — siden 1950 er steget med ca. 55 pct.

Sammenholder man det foreliggende forslag med de skattelettelser, de to oppositionspartier med forslaget af 9. februar vil give de større skatteydere, fristes man til at spørge, om det virkelig er sådan, at venstre er blevet så konservativt, at det kun vil drage omsorg for, at de store indtægter og de store ejendomme får skattelettelse. Ganske vist vil man også give nogen skatte-

[Indenrigsministeren.]

nedsættelse til de mindre skatteydere, men nedsættelsen for disse modsvares af, at de må betale 40 mill. kr. mere til sygeforsikring, får 80 mill. kr. mindre i børnetilskud til familier med mange børn, og de mindre-bemidlede må betale 50 mill. kr. i forhøjelse af huslejen. Det forbavser mig, at venstre virkelig vil lægge navn til et forslag med en så stærk social slagside.

At det er galt helt at ophæve ejendoms-skatteerne i amtskommunerne, har forslags-stillerne i øvrigt selv leveret det bedste bevis på. De har opdaget, at prisen for en fuldstændig ophævelse af den amtskom-munale grundskyld ville være, at alle grund-ejere, der ikke har bopæl i amtskommunen, slap for at bidrage til de fællesopgaver, som amtskommunen nu engang påtager sig, og forslagsstillerne har derfor set sig nødsaget til at lave en særlig regel for disse grund-ejere.

Forslagsstillerne har imidlertid ikke ment — nu da man var så godt i gang — at en ophævelse af ejendomsskatteerne til amtskommunen var tilstrækkelig. Nej, man har taget munden fuld og vil samtidig ikke alene sætte stop for en forøgelse af de sognekommunale grundskyldpromiller, men ligefrem lægge loft over grundskylden, således at der ikke skal svares grundskyld af fremtidige værdistigninger. På denne måde vil grundskylden efter forslaget ophøre at være en levende del af beskatningssystemet, og alle fremtidige stigninger i udskrivning skal således lægges over på indkomsterne, hvad enten der er tale om stigning i udskrivningen til amtskommunen eller til sognekommunen.

Jeg tror, man her har hæftet sig ved, at grundskyldpromillen i nogle kommuner er meget høj; men dette er langtfra tilfældet i alle kommuner. Der er adskillige land-kommuner, der har en lav grundskyldpromille og en høj skatteprocent, og i disse kommuner vil de to partiets forslag slet ikke kunne gennemføres, idet det vil føre til helt urealistisk høje skatteprocenter. I sådanne kommuner må en omlægning forudsætte en forøgelse af de sognekommunale ejendomsskatte. Det, man derfor efter min opfattelse skal tilstræbe, er at søge gennemført regler, hvorefter den sognekommunale

ejendomsbeskatning kommer på et mere ensartet niveau.

Som jeg sagde i begyndelsen, kan jeg ikke medvirke til at fremsætte et lovfor-slag efter de foreslåede retningslinjer. Men hvis forslaget er ment som et oplæg til en mere realistisk betonet forhandling om ud-videlse af amtskommunernes beskatnings-grundlag og om større ensartethed i den sognekommunale ejendomsbeskatning og ment som en opfordring til regeringen om at fremkomme med et forslag herom, kan der godt svares imødekommende. Alle kan vist være enige om, at der her er et område, hvor en reform trænger sig på; men pro-blemet er vanskeligt at løse på grund af de store variationer i de nugældende beskat-ningsforhold i kommunerne og i kommune-ernes struktur.

Med hensyn til ejendomsskylden er det regeringens opfattelse, at der må foretages en forhøjelse af de skattefrie bygningsfradrag, inden den nye almindelige vurdering får virkning, og det er regeringens hensigt at stille forslag herom samt om, at nybygnin-ger, der opføres, og bygningsforbedringer, der foretages efter den nye vurdering, bliver skattefrie. Men det er et spørgsmål, om man ikke bør gå det skridt videre at fiksere ejendomsskylden både i amts- og sogne-kommunerne; det mener jeg man bør på længere sigt.

Man kan meget vel tillige overveje det formålstjenlige i at lade amtskommunerne få en del af deres indtægter gennem sognekommunerne. Udskrivningen på sognekommunerne bør dog nok ikke fordeles alene efter et enkelt kriterium — således som det sker her ved forslaget — nemlig de skattepligtige indkomster, men således, at der tillige tages andre fordelingskriterier i betragtning. Det må også overvejes, hvorledes den enkelte sognekommune skal fordele det amtskommunale tilsvær på sine skatteydere; derunder hvorvidt der bør fastsættes visse grænser, inden for hvilke den sognekommunale grundskyldpromille kan variere.

Samtidig med at man bevarer samfundets prioritet i den danske jord, bør der tilstræbes en ordning, hvorved man imødegår ulemperne ved det nuværende system, her- under de store udsving fra kommune til

[Indenrigsministeren.]

kommune i de sognekommunale ejendoms-skatte.

Regeringen stiller sig således imødekommende over for tanken om en reform på dette område og agter at udarbejde et forslag herom.

Ordføreren for forslagsstillerne (Sønderup): Da jeg kort før påske fremsatte det forslag, vi i øjeblikket behandler, gjorde jeg rede for den tekniske fremgangsmåde, efter hvilken vi ville foretage en omlægning, afvikling og begrænsning af ejendomsbeskatningen i amts- og sognekommunerne.

Jeg fremhævede bl. a., hvorledes amts-skatteerne i deres virkninger var af den sær-art, at mens i købstæderne sygehusudgifterne bæres af skatteyderne efter evne, så hviler denne byrde i amterne for en parts vedkommende udelukkende på dem, der har fast ejendom.

Det samme forhold gør sig også gældende for en del af vejudgifterne, men dog ikke med samme tyngde.

Da jeg som sagt forleden har omtalt vort forslag i enkeltheder, vil jeg i dag beskæftige mig med emnet i bred almindelighed og se på det i sammenhæng med det nye og helt uoverskuelige udviklingsforløb, vi står over for som følge af de store nye markedsdannelse.

Blandt de mange spørgsmål, dansk politik gennem en årrække har beskæftiget sig med, er der to, der har indtaget en fremtrædende plads i diskussionen, nemlig forsvaret og ejendomsbeskatningen, og det er vel en gammel erfaring, når det drejer sig om emner, der har været genstand for årelang strid, at som tiden går, bliver det sværere og sværere at nå til en løsning, ja, at der ligesom skal noget nyt ind i situationen, for at man kan komme over det døde punkt.

Vi har nylig på et bredt parlamentarisk grundlag tilvejebragt en forsvarsordning, der til dels har sin baggrund i, at der kort sagt forsvarspolitisk var kommet så meget nyt ind i billedet, at man kom til at se mere fordomsfrit på tingene.

Jeg synes, når talen er om ejendomsbeskatningen, at der ved vor tilslutning til frihandelsområdet indtræder så ændrede forhold for landbruget, at der også på dette område må være skabt en atmosfære, der

kunne muliggøre tilvejebringelse af rimelige beskatningsforhold.

Det med de nye store markedsdannelse er noget så uprøvet og usikkert, at man skal være meget forsigtig med at drage slutninger, men så meget kan man i hvert fald skønne, at skal der være nogen mening i det alt sammen, så er formålet, at man som hovedresultat skal have den størst mulige lighed i produktionsvilkårene frihandelsområdets partnere imellem.

Det var i hvert fald det, man foregav at have for øje, da man af hensyn til industrien reviderede toldloven. Der kan så være afvigende opfattelser af, hvorvidt det resultat, der kom ud af det, var tilfredsstillende.

Når nu talen er om en jævnføring af landbrugsvilkårene inden for frihandelsområdet, så er der, for at sige det meget mildt, væsentlige uligheder til ugunst for dansk landbrug. Vore landbrugskolleger i de andre lande nyder godt af subsidieordninger og prisgarantier. Der foreligger oplysning om, at 30 pct. af den svenske landmands og 35 pct. af den engelskes indtjening er statsstøtte. Og de er ligeledes gennemgående langt bedre stillet skattemæssigt.

Det vil vel nok være urealistisk, og det er heller ikke ønsket fra landbrugets side, at havne i særordninger, såfremt da ikke en forkert udvikling tvinger os ind deri. Men det må da være et minimumsforlangende, at der skattemæssigt er både rimelighed og lighed.

Man taler fra visse sider både tidlig og silde om betydningen af nordisk ajourføring. Jeg vil oprigtig håbe og ønske, man vil anlægge den samme betragtning, når det drejer sig om ejendomsbeskatningen. Vore fæller i de øvrige nordiske lande har det minimum af ejendomsbeskatning, som også burde være gældende i Danmark.

Dansk landbrug nærer forståelige bekymringer for, at vor tilslutning til de syv skal skabe vanskeligheder for eksporten, samt at endvidere de igennem mange år stadig stigende omkostninger skal få endnu en tand.

Landbrugets omkostninger i Danmark er jo i de sidste 10 år steget ca. 40 pct., men dets produkter gik kun prismæssigt frem med 5-10 pct. Gennem den internationale

[Sønderup.]

landbrugssektor FAO er det blevet oplyst, at bytteforholdet mellem landbrugsvarer og industrivarer siden 1952 er forringet med 20 pct. til ugunst for landbruget. Den tårn, som det har været at tage et udviklingsforløb af den karakter, som disse tal, jeg her har nævnt, er udtryk for, har dansk landbrug selv måttet klare. I andre lande har man i udstrakt grad ladet skatteyderne og forbrugerne betale igennem forskellige ordninger. Dansk landbrug har afbødet den ugunstige udvikling ved gennemført rationalisering og forbedringer af enhver art i et sådant omfang, at yderligere muligheder i så henseende er stærkt på vej til at være udtømt.

Nu kommer så ydermere en tilspidsning af situationen omkring medhjælperespørgsmålet, der efter alt at dømme i løbet af ganske få år kan komme til at antage en sådan karakter, at det ændrer landbrugets hele struktur på så afgørende vis, at det sandsynligvis også får valutariske konsekvenser. Et ekstensivt landbrug, sådan som det toner frem i horisonten, er nemlig ikke nær så valutaskabende som det intensive, der hidtil har præget billedet.

Stillet over for de fremtidsperspektiver, der tegner sig, er det, man spejder efter lempelser og lettelser. Det er da nærliggende, at man peger på den særstilling i negativ betydning, som landbruget indtager, hvad ejendomsbeskatningen angår.

Man kan fra anden side hævde — som også den højtærede minister gjorde det — at en lettelse af ejendomsbeskatningen er af begrænset værdi. Og jeg er selvfølgelig indforstået med, at man ikke ad den vej kan klare alle landbrugets vanskeligheder. Men vi er efterhånden blevet vænnet til at nøjes med lidt, og så vil i hvert fald en løsning af ejendomsbeskatningen efter de retningslinjer, som vi her har antydet, være en retfærdighedshandling.

Det er jo besynderligt, at mens vi i dette land i alle relationer ligefrem frådser i ligheds- og velfærdsbestræbelser, så hører disse begreber op med at fungere, når det drejer sig om landbrugets skatteforhold. Man anvender altid udtrykket faste skatter, når talen er om ejendomsskatterne, men disse skatter er jo netop alt andet end af en fast størrelsesorden. De stiger automatisk

med det offentlige behov. Trods misvækst, trods uheld og negativ indtægt har landbruget uafsladelig skattepligt af betydeligt omfang. I de sidste 20 år er, som ministeren også nævnte det, amtsskatterne steget fra ca. 20 mill. kr. til ca. 167 mill. kr., og i samme periode gik de sognekommunale ejendomsskatter op fra ca. 55 millioner til ca. 235 millioner.

Disse skattebeløb bæres selvsagt ikke af landbruget alene, men de gør det dog for hovedpartens vedkommende og også for den enkelte landmand med væsentlige størrelsesbeløb. Det er egentlig, som om det med bønder og særplichter er en indgroet forestilling, som det næsten ikke er muligt at komme til livs. Kun de færreste tænker over, at blot for så sent som ca. 100 år siden hvilede militærpligten alene på bønderne. I dag har vi almindelig værnepligt udadtil for alle. Det samme princip bør også knæsettes indadtil, når det drejer sig om beskatnings- og erhvervsforhold.

Den faste beskatnings urimeligheder kommer stærkest til udtryk i forbindelse med amtsbeskatningen, men også på det sognekommunale område hersker der på sine steder grelle forhold. Jorden er en forholdsmæssigt aftagende part af nationalværdierne, og landbefolkningen er procentvis i tilbagegang. Det er altså ensbetydende med, som den såkaldte faste beskatning nu virker, at en aftagende befolkningsgruppe skal bære en stedse stigende part af de udgiftsstigninger, som samfundets strukturændringer og den befolkningsmæssige udvikling fører med sig af øgede krav til sygehus- og skolevæsen, vejanlæg, og hvad i øvrigt nævnes kan. Det vil altså i praksis sige, at de, der har skattepligt på fast ejendom, skal tage en forlodspart af disse udgifter og så bagefter sammen med de øvrige skatteydere tage andel i personbeskatningen.

Ihvorvel ejendomsbeskatningen falder tungest ud for landbruget, rækker den i sine virkninger også til de jordløse huse og byejordomrene. Der var især forhen mange, der sparede op med henblik på for egne midler at få skaffet sig eget hus. I dag er man lige ved at gøre det umuligt for disse mennesker fortsat at bebo det hjem, som de i sin tid har pålagt sig afsavn for at kunne erhverve. Først sættes ejendomsskylden i vejret, så skruer man lejeværdien af

[Sønderup.]

egen bolig op til skattesvarelse. Dernæst pålignes der grundstigningsskyld, og så stiger eventuelt den almindelige grundskyldpromille. Det er forståeligt, at de husejere, der har fået den karruseltur, føler sig dårligt behandlet. Jeg kan i hvert fald forsikre den højtærede minister om, at der er ikke ret mange af dem, der i det lange løb vil være retsstatsfolk.

Man taler om de stigende grundpriser, men man tier med, at det offentlige selv igennem byplanloven begrænser byggeriet til inderzonerne i et sådant omfang, at man da selv er med til at påvirke priserne. Den industrielle udvikling øver også sin indflydelse; selv en relativt dyr grund udgør kun en meget begrænset part af omkostningerne med anlægget af fabriksvirksomhed; derfor ser man fra den side ikke så nøje på jordprisen. De vilkår, som jeg har omtalt, under hvilke byggegrunde om sættes, får bl. a. uheldige skattemæssige virkninger for den almindelige husejer. For landbrugets vedkommende virker det også i høj grad udfordrende, at de vurderinger, der danner grundlaget for beskatningen, ingen sammenhæng har med afkastningsvilkårene.

I de oprindelige vurderingsprincipper hæftede man sig ved hensynet til ejendommens værdi i handel ogandel. Vandelsbegrebet, der dækkede over hensynet til rentabiliteten, synes i dag at være ved at glide ud af billedet, og det må jeg protestere imod. Der står udtrykkelig i loven, at der skal tages hensyn til vandel, altså til afkastningen. Man kan vel egentlig godt sige, at det har været uhyre skæbnesvangert, at der i ligningsdirektoratets grundskyldsaftdeling på ledende poster har siddet, hvad jeg vil betegne som rabiate grundskyldsmænd, for hvem landbrugsejendomme mere var skatteobjekter end produktionsapparater. Nu står vi på ny over for en omvurdering, og efter det, der er sivet ud, lægges der igen op til en klækkelig stigning af ejendomsskylden. Er det mon, fordi der er sket

fremgang i landbrugets indtægter? Nej, tværtimod. Der skal fortsat som hidtil præsteres en større indsats end noget andet sted for at opnå et nogenlunde udkomme. Man vil simpelt hen opvurdere, fordi der til industriformål og andet byggeri til stigende priser er foretaget jordkøb af såvel offentlige som private virksomheder, og man kan vel heller ikke se væk fra, at ikke-landmænds køb af ejendomme også øver en vis indflydelse. Da det almindelige landbrug ikke eksisterer med salg for øje, men er en arbejdsplads, der skal danne grundlag for et dagligt udkomme, er det både urimeligt og uforsvarligt at lade salgsstatistikken dominere som vurderingsfaktor i det omfang, som det har været tilfældet i de senere år.

Jeg har egentlig den allerstørste medlidenhed med den skare mænd, der i det kommende halve år skal foretage ejendoms-skyldvurdering. De er stillet på en uriaspost. Det er en meget svær, næsten håbløs opgave at skulle foretage en vurdering, der kan danne et blot rimeligt grundlag for de store skattekonsekvenser 4 år frem i tiden.

Ejendomsbeskatningen er et levn fra en tid, da formuebesiddelsen var knyttet til landbrugsejendom. Det forhold har udviklingen for længst vendt op og ned på. I dag er formuebegrebet væsentligst knyttet til helt andre områder, men det lader heller ikke til at være gået op for den højtærede minister. Ejendomsbeskatningen har overlevet sig selv, derfor bør man gå i gang med en afvikling, så kan man også efterhånden få begrænset det omstændelige vurderingsapparat, der beslaglægger så mange kræfter. Jeg er selvfølgelig, som også forslaget giver udtryk for det, klar over, at der skal en overgangsperiode til, før ejendomsbeskatningen helt eller delvis forsvinder, men jeg håber som sagt, at vort forslag kan komme til at danne udgangspunkt for at få hidført rimelige tilstande og rimelige forhold på dette felt. Det er så sandt hårdt tiltrængt. Lad os komme i gang med det snarest muligt.

Ove Hansen: De forslag, vi hidtil har set fra venstre og de konservative, har gået ud på at formindske statens udgifter og i visse tilfælde pålægge kommunerne større udgifter. I tilfældet her gør det modsatte sig gældende, idet man nu vil pålægge staten større udgifter. Det kan lyde meget besnærende i skatteydernes ører, at man som foreslået vil have amtsskatterne ophævet, men i realiteten er her tale om en omlægning af skattebyrden; dels skal staten, dels skal sognekommunerne bære amtskommunernes udgifter.

I bemærkningerne til forslaget betegnes amtsskatterne som en særskat, der udelukkende hviler på ejere af ejendomme, og det anføres, at da amtsskatterne hovedsagelig anvendes til landeveje og til drift af sygehuse, finder de to partier det urimeligt, at sådanne udgifter ene skal bæres af skatteydere, der har ejendom. Men det er urimeligt at påstå, at kun ejere af ejendomme bærer udgifterne til sygehuse og amtsveje, og det ville også være urimeligt, om denne gruppe af skatteydere alene skulle bære udgiften. Vi er alle med til at svare skat til amtskommunen, enten direkte eller indirekte. Jeg synes derfor, at venstre og de konservative skulle holde op med deres påstand. Den bliver ikke mere rigtig blot ved at blive gentaget.

Jeg skal prøve med nogle tal at belyse, hvorledes amtskommunerne får deres udgifter dækket, og hvem der dækker dem.

I regnskabsåret 1959-60 androg amtskommunernes samlede udgifter 403 mill. kr. Af dette beløb afholdt staten 237 mill. kr., således at amtskommunerne selv måtte udrede og opkræve 166 mill. kr. Med de gældende regler om tilskud bl. a. til sygehusvæsenet og vejvæsenet afholder staten 60-65 pct. af amtskommunernes udgifter, medens de resterende 35-40 pct. skal afholdes af amtskommunen og derfor udskrives som amtskommunale ejendoms-skatter; men det er ingenlunde ensbetydende med, at det udelukkende er ejere af ejendomme, der betaler skatterne til amtskommunen. Enhver lejer må naturligvis være med til at svare skat til amtskommunen, ganske vist i indirekte form. Jeg skal blot nævne et enkelt eksempel, der fortæller, hvad lejere må betale til amtskommunen. I den kommune, jeg bor i, findes

et lokalt boligselskab, Baldersbo, der har 828 lejligheder; lejerne i disse 828 lejligheder måtte i 1959 betale 192 000 kr. i skat til Københavns amt. Det er ca. 230 kr. i gennemsnit pr. lejlighed. Jeg kan godt forstå, at lejere finder det urimeligt og uretfærdigt, når det påstås, at kun ejere af ejendomme svarer skat til amtskommunen, og utilfredsheden bliver ikke mindre, når det hævdes, at først og fremmest landbruget må bære amtskommunernes udgifter. Det er klart, at landbrugsejendomme med de store arealer kan komme til at svare en større skat end andre ejendomme til amtskommunen, men har vi ikke allerede været med til at begrænse deres tilsvær? Dels reguleres skatterne til amtskommunen efter landbrugets forrentningsprocent, dels vedtog vi for 2 år siden at lægge loft over skattebeløbet størrelse for landbrugsejendommens vedkommende. Dertil kommer, at så godt som alle landbrugsejendomme er fritaget for at svare bygningsskyld til amtskommunen, idet den dobbelte grundværdi fratrækkes bygningsværdien, og endelig at jorden som landbrugsjord vurderes, og med rette, meget lavt. Kun når jorden skal sælges, vurderes den ofte, i hvert fald af sælgeren, som en meget værdifuld jord.

Mit parti vil ingenlunde være med til at særbeskatte landbruget eller andre grupper inden for erhvervslivet, og vi mener heller ikke, at nogen særbeskatning af landbruget har fundet sted.

Af amtskommunernes samlede udgifter i 1959-60, der i alt udgjorde 403 mill. kr., påtog staten sig de 237 mill. kr., medens landbruget måtte bære de 73 mill. kr. Mon ikke tallene her bedre end ord kan tilbagevise påstanden om, at landbruget er genstand for en særlig hård beskatning?

Det ærede medlem hr. Sønderup var inde på, at med den beskatning, man nu har også af parcelhuse, tvinger man efterhånden mange ejere af disse huse til at forlade hus og hjem. Det er en urigtig påstand. Vi vil meget gerne hjælpe dem, der har et parcelhus; vi ønsker ikke, at de skal være genstand for en særlig beskatning, en boligskat. Vi har også medvirket til at forhindre dette. Dels har man ved bygge love gennem 22 år fritaget ejere af sådanne huse for at svare bygningsskyld såvel til kommunen

[Ove Hansen.]

som til staten, dels findes der et skattefrit bygningsfradrag, der i visse kommuner kan nå en højde af 35 000 kr. Når vi ude i kommunerne skal fastsætte dette bygningsfradrag, er venstre og de konservative ikke altid hjemme. Vi må somme tider alene gennemføre, at disse boliger delvis fritages for afgift.

Forslaget til folketingsbeslutning tager sigte på, at staten skal yde et større beløb i tilskud til amtskatternes nedbringelse, at amtskatterne i fremtiden skal opkræves af sognekommunerne, og at skatterne i langt højere grad skal udskrives som personlige skatter i stedet for som ejendomsskatter. Det er muligt, at tanken om at lade amtskatterne opkræve af sognekommunerne er værd at overveje, at det måske vil betyde en forenkling i den kommunale administration; men jeg synes, det er at foregribe begivenhedernes gang, eftersom vi har en kommission siddende, der netop har til opgave at gennemgå og revidere den kommunale forvaltning, herunder også den amtskommunale. Ville det ikke være hensigtsmæssigt at afvente resultatet af denne kommissions arbejde, inden vi tager endelig stilling til opkrævningen af de amtskommunale skatter?

Forslagsstillerne går imidlertid videre i deres forslag end blot til at lade kommunerne foretage opkrævningen. Grundlaget, hvorpå skatterne skal udskrives, foreslås også ændret, endog i meget betydelig grad. Efter venstres og de konservatives opfattelse skal der ikke blive meget tilbage af ejendomsskatterne, hverken til amtskommunen eller til sognekommunen, idet der ikke alene lægges loft over promillernes højde, men også over vurderingerne. Vi står over for en ny vurdering til efteråret, nemlig den 12. almindelige vurdering af samtlige ejendomme her i landet, men værdiansættelserne ved denne vurdering skal ifølge forslaget ikke i fremtiden lægges til grund ved beregningen af kommunale og amtskommunale ejendomsskatter. Det er vurderingen i 1956 med eventuelle senere omvurderinger, der skal være grundlæggende ved skatteberegningerne. Selv om ejendommene er steget væsentligt i såvel pris som værdi siden 1956, foreslår venstre og de konservative altså, at denne

stigning skal holdes uden for skatteberegningen. Efter forslaget skal det være ejerne ene og alene, der indkasserer fortjenesten uden om skattevæsenet. Har vi i den senere tid set høje priser på ejendomme, så vil de formentlig ikke blive mindre i den kommende tid. Det fremsatte forslag vil i høj grad bidrage til endnu større stigning i ejendomspriserne.

Tænker vi os, at venstres og de konservatives forslag til folketingsbeslutning skulle blive lov, er det min opfattelse, at mange sognekommuner vil komme i vanskeligheder. Der er mange landkommuner, også hvor venstre har flertallet i sognerådene, hvor skatten udskrives med mellem 40 og 50 pct. på fast ejendom. Hvorledes skulle sådanne kommuner få deres udskrivningsbehov dækket, når der var lagt loft dels over promillernes størrelse, dels over ejendommens værdiansættelser? Det er min opfattelse, at det foreliggende forslag ville medføre personlige skatter af en størrelse, som vi næppe gør os begreb om. I bymæssige kommuner og i forstædskommuner, hvor der årligt er en ret stor tilvækst og dermed en ret betydelig stigning i skatteudskrivningsbeløbet, ville de personlige skatter sammen med skatterne til amtskommunen nå uanede højder. Lejerne i det boligselskab med de 828 lejligheder, jeg nævnte før som eksempel, hvor hver lejer måtte udrede 230 kr. årligt til amtskommunen, kunne måske finde trøst i forslaget, men det ville, ført ud i sin fulde konsekvens, sikkert medføre, at de endog fik større skattebyrde at betale end hidtil, ikke alene i form af en betydelig stigning i de sognekommunale skatter, men også gennem en stigning i skatten til amtskommunen, hvor nu indkomsterne skulle lægges til grund.

Man skal ikke forvente, at mit parti vil medvirke til at fremme forslaget. Vi kan tale om at lade opkrævningen af de amtskommunale skatter overgå til sognekommunerne, ligesom vi er villige til i så stor udstrækning, som det er muligt, at fritage bygninger for bygningsskyld, således at ejendomsskatterne hovedsagelig kommer til at hvile på grundskyld.

Endelig foreslår man, at staten påtager sig en endnu større del af udgifterne til folkepension. Man kan naturligvis altid diskutere, hvad der er en statsopgave, og

[Ove Hansen.]

hvad der er en kommunal opgave, og om folkepensionen bør være statens opgave eller kommunernes. Det er bare lidt ejendommeligt, at fordi det nu pludselig passer ind i det fremsatte forslag, ser de to partier gerne, at staten afholder så godt som samtlige udgifter til folkepensionen. For kort tid siden behandlede vi et andet forslag fremsat af venstre og de konservative; det var forslaget vedrørende skolebespisning, og det gik som bekendt ud på, at staten ikke skulle yde noget tilskud til skolebespisningen længere, idet man fandt, at det mere var en kommunal opgave. Jeg synes ikke rigtig, jeg kan se logikken i, at det ene mere skal være en statsopgave og det andet mere en kommunal opgave.

Mit parti nærer betænkeligheder ved det foreliggende forslag til folketingsbeslutning, og man skal ikke regne med, at vi vil medvirke til dets gennemførelse. Vi finder det rigtigst at afvente det forslag, den højtærede indenrigsminister på dette område har bebudet.

H. C. Toft: Efter at ordføreren for det ene af regeringspartierne og den højtærede indenrigsminister nu har talt, skulle man jo ikke gøre sig store forhåbninger om at få skabt et flertal for det forslag til folketingsbeslutning, vi har fremsat. Men vi har endnu ikke i dag hørt det radikale venstres ordfører, og da jeg er bekendt med, at det radikale partis ordfører i denne sag i taler har kritiseret de amtskommunale skatter, og hvad dertil hører, har jeg endnu håb om, at der kan skabes flertal for forslaget — om ikke med andres, så i hvert fald med de radikales hjælp.

Oftentimes har vi i folketinget drøftet de amtskommunale og de sognekommunale skatter. Første gang der blev stillet forslag om en omlægning og nedsættelse af amtsejendoms-skatterne, var allerede i 1927, da det konservative folkeparti stillede forslag herom. Forslaget blev dengang mødt med nogen sympati fra enkelte i folketinget, men de fleste vendte sig derimod, og lovforslaget nåede aldrig ud af det udvalg, som det blev henvist til. Det blev genfremsat i den følgende samling, og mange gange i årene siden har de konservative talere argumenteret mod den urimelighed og uret-

færdighed, disse skatter indebærer. Gennem årene har det konservative syn på amtsbeskatningen fulgt den linje, man anlagde for nu over 30 år siden. Dengang stod vi altså temmelig ensomme med vore synspunkter, men andre har siden været med til at føre de samme synspunkter frem.

Var de amtskommunale skatter urimelige, dengang vi først førte sagen frem her i bygningen, er de i dag med den befolkningsmæssige udvikling, der er sket i amtsråds kredsene, ikke blevet mindre uretfærdige, tværtimod. Den udvikling, der er sket i indtægtsforholdene hos amtskommunens indbyggere, er en yderligere understregning af, at der må ske en ændring i den måde, hvorpå amtskommunerne skal skaffe indtægterne til deres udgifter. Det kan ikke have noget med rimelighed eller retfærdighed at gøre, at ikke alle, der bor i amtskommunen og nyder de goder, amtskommunen byder, skal bidrage til amtskommunens udgifter på lige fod i forhold til indtjeningsevnen.

De forslag, det konservative folkeparti enten selv har stillet eller været medforlagsstiller til, har da også alle været forslag, der skulle afbøde de grølle virkninger af denne beskatning, især når landbruget var i vanskeligheder. Statens ydelser til sygehuse og veje er forøget, og når landbruget har været i vanskeligheder, har det konservative folkeparti altid tilstræbt at fremme en lovgivning, der nedsatte den amtskommunale skattebyrde, som navnlig faldt på dette erhverv.

Forholdene i dag er i virkeligheden sådan, at i de lande, hvortil danske landbrugsvarer skal eksporteres, møder vore produkter eksportrestriktioner og høje toldmure, og samtidig ydes der enorme tilskud til de pågældende landes landbrugere. Her i landet bærer man sig helt modsat ad. Man giver ikke subsidier; tværtimod pålægger man produktionen af landbrugsprodukter en forløds afgift, der erlægges i form af ejendoms-skatter.

Af taler, der er holdt i den seneste tid af repræsentanter for husmandsbevægelsen og for det radikale venstre, fremgår det, at det åbenbart også for disse grupper i det danske folk er ved at være klart, at i det mindste amtsbeskatningen efterhånden er blevet for urimelig og uretfærdig. Deres

[H. C. Toft.]

tidligere syn på denne beskatning, som de mente skulle bibeholdes, har undergået en væsentlig forandring, så at jeg tør håbe, at man kan give tilslutning til de synspunkter, dette forslag giver udtryk for, i alt fald fra det radikale venstre.

Så vidt jeg erindrer, har den nuværende statsminister, da han endnu var finansminister, i en tale givet udtryk for, at han var af den mening, at der måtte en omlægning til, men den anskuelse deles altså ikke af det ærede medlem hr. Ove Hansen.

Hvor urimelig beskatningen af fast ejendom er, belyses bedst ved et eksempel, og jeg har derfor skaffet oplyst, hvad en landmand med en gård på knap 50 tdr. land god jord må betale i kommunale skatter, og jeg skal tilføje, at gården drives godt. Den pågældendes skattepligtige indkomst var sidste år 12 200 kr., og han måtte heraf betale i kommunale skatter: personlig skat til kommunen 1 112 kr., ejendomsskatter til kommunen 1 090 kr. og ejendomsskatter til amtet 1 011 kr., altså en samlet kommunal beskatning på 3 212 kr. af en skattepligtig indkomst på 12 200 kr. En ikke-ejendomsbesidder i samme kommune, altså en person, der kun betaler direkte personskat til kommunen, skulle have en skattepligtig indkomst på 30 000 kr. for at svare en lige så stor skat som den, den pågældende landmand betalte af en skattepligtig indkomst på 12 200 kr. At denne måde at beskatte på ikke kan opretholdes, må være klart for alle; der må en omlægning til.

Det er for mange, ja, for de fleste landmænd et stort problem at få finansieret en tiltrængt ombygning, som er nødvendig for, at produktionsapparatet kan være i en sådan stand, som det nødvendigvis må være i i dag, hvis man vil være med i konkurrencen. Landbrugets samlede ejendomsbeskatning udgør ca. 280 mill. kr., hvilket svarer til, at der i samfundet forlods er indsat en prioritet i landbruget på 5,6 milliarder kr., og hertil kommer landbrugets egen gæld på ca. 8 milliarder kr. I det omfang vi fjerner den byrde, som samfundet i stigende grad har pålagt landbrugsproduktionen, vil også mulighederne øges for, at landbruget kan forrente og afdrage den store kapitalinvestering, som erhvervet står over for.

Det forslag til folketingsbeslutning, vi her har fremsat, og de forslag, vi tidligere i denne folketingssamling har stillet om bortfald af ejendomsskatter til staten, vil for landbruget alene betyde en lettelse på 125 mill. kr. årlig, hvilket vil sige, at vi derigennem vil lette landbruget for en forlods-prioritet, en førsteprioritet på 2 500 mill. kr. Herigennem åbnes mulighed for, at den enkelte landmand kan få sit produktionsapparat bragt i den stand, som han bør tilstræbe.

Det er imidlertid ikke blot landmændene, der betaler amtsskatter. Mange steder er disse amtsskatter i allerhøjeste grad også en voldsom belastning for beboelsesejendomme og selvfølgelig i særlig grad i de kommuner, der er nært beliggende ved de store købstæder, og navnlig omegnskommunerne til hovedstaden, hvor grundværdierne jo er høje. Også her virker den amtskommunale beskatning urimelig, uretfærdig og ofte hårdhændet. Ved de stigende grundværdier bliver beskatningen af mange ejendomme — navnlig af enfamiliehuse — så hård, at den er ved at tvinge folk bort fra deres bolig. Jeg vil derfor gerne i denne forbindelse, hvor vi står over for en ejendoms Skyldvurdering, som åbenbart skal presses mest muligt i vejret, henstille til regeringen at drage omsorg for, at ikke staten selv bliver den, der mest af alle skruer værdien op i urimelige højder i de såkaldte omegnskommuner. Der må hurtigt åbnes for mulighederne for at bygge i de såkaldte mellemzoner. Det er klart, at jo mere begrænsede købsmulighederne bliver i inderzonerne, jo højere presses priserne op, og derfor har regeringen sit store medansvar for den udvikling, der her er sat i gang, en udvikling, der presser priserne på grundene og dermed grundskatterne op i en sådan højde, at mange simpelt hen ikke kan få råd til at blive boende i det parcelhus, de for år tilbage har erhvervet sig i den tro, at de kunne bo her, også når de nåede alderdommen, selv om de i alderdommen havde mindre indtægter.

Vort forslag om nedsættelse af amtsskatterne og omlægning af disse er udtryk for en politik, der værner boligen for den enkelte. Det kan ikke være rigtigt at føre en politik, der presser folk bort fra det sted, hvor de har skabt arnestedet for familie og hjem. Ifølge dagspressens meddelelser

[H. C. Toff.]

fra den seneste tid ser det ud til, at regeringen end ikke vil nøjes med at få det, der vil komme ekstra i de offentlige kasser i kraft af den almindelige stigning ved den kommende ejendomsskyldvurdering, men at den agter at presse endnu mere ud af borgernes hjem til de offentlige kasser. Det er ikke en politik, det konservative folkeparti vil række hånd til. Tværtimod er vort forslag udtryk for en politik, der vil værne om hjemmet og boligen. Vi vil lette boligudgiften fremfor at gøre den højere. En lettelse af den amtskommunale skat vil bidrage til at sætte lejen, boligudgiften, ned for alle i amtet.

Det ærede medlem hr. Ove Hansen nævnte før, at Baldersbo Boligselskab, var det vist, havde en udgift til leje, skabt gennem amtsskatter, på 230 kr. om året pr. lejlighed; det må i denne forbindelse oplyses, at hvis vort forslag blev vedtaget, ville det betyde, at lejen faldt tilsvarende i de pågældende lejligheder. Det foreliggende forslag skal rette ved den urimelige beskatning af landbrugsjendomme til amterne, og det vil også, navnlig i omegnskommunerne, værne om parcelhusene, det centrale sted for Danmarks familie.

At vort forslag får tilslutning fra et flertal i folketinget, nærer jeg et velbegrundet håb om, idet jeg går ud fra, at de synspunkter, det ærede medlem hr. Baunsgaard gav udtryk for i en tale i Middelfart for nylig, er det radikale venstres; disse synspunkter falder nemlig næsten sammen med det, vi her stiller forslag om: et større tilskud fra staten til amtskommunerne end hidtil, en omlægning af den resterende del af amtsskatterne til de enkelte kommuner, forøgelse af statens andel i folkepensionsudgifterne og en tilsvarende lettelse af kommunernes andel.

Ser vi på virkningerne af forslaget, vil det for Københavns amt betyde, at dér, hvor der i dag udskrives 46 mill. kr. til amtet, nedsættes udskrivningen med 15 mill. kr., og samtidig lettes kommunerne i amtet for folkepensionsudgifter til et beløb af 7,8 mill. kr., således at den samlede lettelse bliver ca. 23 mill. kr. i Københavns amt, hvilket vil sige en halvering af udskrivningen til amtets udgifter i amtets kommuner.

For Odense amt vil det betyde, at den nuværende udskrivning til amtet på 5,7 mill. kr. nedbringes til 3,1 mill. kr.; samtidig lettes kommunerne i amtet for folkepensionsudgifter på 1,4 mill. kr., og den samlede lettelse for kommunerne i Odense amt bliver på 4 mill. kr.

For Thisted amt er den nuværende udskrivning 3,3 mill. kr. Den vil blive nedsat til 1,5 mill. kr., og amtskommunerne lettes for folkepensionsudgifter på 1 mill. kr., således at den samlede lettelse bliver på 2,8 mill. kr. Det vil sige, at der efter forslaget bliver en udgift på $\frac{1}{2}$ mill. kr. mod før 3,3 mill. kr. for amtskommunerne.

Den højtærede indenrigsminister nævnte i sin tale i dag Sønderborg som eksempel. Det er jo klart, at i Sønderborg amt gør særlige forhold sig gældende; sygehusudgifterne er dér mindre end i andre amter, idet man i Sønderborg har et statshospital.

Jeg vil også gerne sige et par ord om, hvad nedsættelsen af folkepensionsudgifterne vil betyde for nogle af bykommunerne. Havde dette forslag været gennemført i 1958-59 — det sidste år, for hvilket det har været muligt at foretage en opgørelse — ville det for Odense kommune have betydet en besparelse på 1,8 mill. kr., og skatteprocenten kunne have været nedsat med 0,4. For Thisted købstad ville det betyde en besparelse på 130 000-140 000 kr. og en nedsættelse af skatteprocenten med 0,5.

Den højtærede indenrigsminister bemærkede i sin tale, at vi med det af os her fremsatte forslag havde overskredet de 800 mill. kr., vi i efteråret havde stillet i udsigt som skattelettelser, med 14 mill. kr. Jeg tror ikke, den højtærede indenrigsminister skal være særlig nervøs for vore overslag. Når jeg tænker på, hvordan regeringens overslag og beregninger har været, synes jeg næsten, at vi, når vi har sagt 800 mill. kr. og er kommet op på 814 mill. kr., må siges at have nået det nøjagtigst mulige resultat. Når ministeren gør opmærksom på, at vi i de år, hvor en afvikling skal finde sted, derefter vil komme op på et højere beløb, må ministeren gøre sig klart, at den nedsættelse af amtsskatterne, der finder sted, vil forøge den skattepligtige indkomst og derigennem de direkte personskatter, således at størstedelen af beløbet derigennem indvindes.

[H. C. Toft.]

Den højtærede indenrigsminister beskæftigede sig også med oppositionens besparelsesforslag og nævnte som indledning, at der kun var kommet besparelsesforslag fra oppositionen til et beløb af 100 mill. kr. Ikke desto mindre måtte den højtærede indenrigsminister længere fremme i sin tale erkende, at beløbet var meget større, idet han blot tog 3 af spareforslagene ud; og når man lægger de tre beløb, der her er tale om, sammen, bliver det alene til 170 mill. kr. Men det er måske nødvendigt for mig at gøre den højtærede indenrigsminister opmærksom på, at de spareforslag, oppositionen har stillet, nærmer sig et beløb på op imod 400 mill. kr.

Endvidere gav den højtærede indenrigsminister den oplysning, som er fejlagtig, at oppositionens forslag havde social slag-side på den måde, at der blev taget fra de mindrebemidlede. Men oppositionens forslag er i virkeligheden sådan udformet, at der ikke vil blive taget fra de mindrebemidlede, men forslagene åbner adgang for, at de, der har større indtjeningssevne, også løser nogle af de opgaver, som de kan løse, når de selv får lov til at beholde en større del af indtægten.

Ofte når man har talt om, hvad der ville ske ved lettelse af ejendomsskatterne, er det blevet sagt, at der derigennem ville ske en kapitalisering ved salg, og ejendommene ville blive så meget dyrere. Jeg er nu ikke sikker på, at det vil gå så galt, som man ymter så meget om, tværtimod. Jeg har ofte bemærket, at når der handles med landejendomme, tages der ikke stort hensyn til, hvor stor ejendomsbeskatningen er i den kommune, hvor man køber ejendommen.

Den højtærede indenrigsminister gjorde også nogle bemærkninger om, hvordan det vil gå de skatteydere, der ejer landejendomme, de store og de små. Men den højtærede indenrigsminister har en mærkværdig evne til at slutte sit regnestykke midt i den opgave, der er stillet; her slutter den højtærede minister med at gøre op, hvor meget de forskellige brugsstørrelser lettes for i ejendomsskatter, men glemmer helt at regne med, hvordan det vil komme til at se ud, når denne lettelse skal tillægges den egentlige indkomst og derved beskattes. Og når den højtærede indenrigsminister

nævner, at et gods — jeg tror, det var i Holbæk amt — efter forslaget vil få en lettelse på 20 000 kr. i ejendomsskatterne, så må det i alt fald være rimeligt og rigtigt at gøre regnestykket færdigt, for det er min opfattelse, at det vil blive langt mindre. Efter de beregninger, vi har foretaget, vil den samlede skattelettelse for den pågældende ejendom kun blive omkring 10 000-12 000 kr.

Det forslag til folketingsbeslutning, der her er fremsat, vil i høj grad bidrage til at ændre urimeligheder og uretfærdigheder i en del af vor skattelovgivning. Jeg håber derfor, at forslaget må få en velvillig og hurtig behandling i det udvalg, der bliver nedsat efter behandlingen her.

Baunsgaard: Diskussionen omkring amtskatterne har jo stået på i nogen tid. Jeg må også sige, at der er grundlag for en diskussion, omend jeg sætter et ualmindelig stort spørgsmålstegn ved, om der er grundlag for en diskussion helt i den retning, som det ærede medlem hr. Sønderup og til dels det ærede medlem hr. H. C. Toft har gjort sig til talsmand for. Man fik jo næsten et indtryk af, at med spørgsmålet omkring de faste skatter for landbruget, spørgsmålet omkring amtsskatterne, var egentlig spørgsmålet om hele landbrugets stilling sat til debat. Jeg tror nok, at man, hvis der i øvrigt skal — og det håber jeg man er enig om at der skal — komme noget fornuftigt ud af denne debat omkring amtsskatterne, skal passe på ikke at overvurdere betydningen af det fremsatte forslag; man skal ganske specielt være forsigtig med ikke at give landbruget den opfattelse, at bliver den faste beskatning ændret i den af de 2 partier ønskede retning, er dermed landbrugets egentlige problem løst. Jeg tror, det vil være nødvendigt at dæmpe tonen noget ned. Jeg tror, det vil være nødvendigt både af hensyn til det gode resultat af denne diskussion og af hensyn til, at skuffelsen ikke skal blive for stor, når man bagefter konstaterer, hvad der er opnået.

Se, hvis man kigger på de faste skatters andel i driftsomkostningerne for landbruget, så viser det sig — det vil jeg gerne sige med det samme, selv om der også for mig er al mulig grund til at se på hele byrdefordelingen med hensyn til de amtskommunale

[Baunsgaard.]

nale skatter — at disse faste skatter er en meget beskeden del af landbrugets driftsomkostninger. Tager man de tre grupper: godser, bondebrug og husmandsbrug, viser det sig, at for godsernes vedkommende er driftsomkostningerne gennemsnitlig 1 700 kr. pr. ha, og af disse 1 700 kr. andrager de faste skatter 6,6 pct.; tilbage er altså 93,4 pct. For bondebruget andrager driftsudgifterne 2 200 kr. pr. ha, og de faste skatter er 5,5 pct. af disse udgifter. For husmandsbruget andrager driftsomkostningerne pr. ha 3 200 kr., hvoraf de faste skatter er 3,4 pct. Og så må man jo da endelig huske på, at efter en lettelse af disse amtskommunale skatter vender en del af dem tilbage i form af forøget personbeskatning, hvilket altså vil sige, at de nævnte tal ikke bliver den lettelse for landbruget, som forslaget stiller i udsigt.

Jeg tror, det er nødvendigt at holde fast ved dette, hvis man virkelig skal nære håb om at få et heldigt resultat ud af en debat om den faste beskatning. Og så synes jeg i øvrigt nok, der er al mulig grund til at holde fast ved, at man kommer ikke uden om, at en vis del af beskatningen skal og må ligge på fast ejendom. Man kommer ikke uden om, at en vis del af udgifterne må ligge på det, vi kalder fast beskatning.

Man har ført agitationen imod de faste skatters uretfærdighed stærkere, end sagens reelle indhold kan holde til. Jeg er modstander af, at man i den grad simplificerer det hele, som man har gjort det, som ikke mindst det ærede medlem hr. Sønderup gjorde det i sin tale i dag. Problemet er jo ikke så enkelt. Hvis man nu går ind på tankegangen i det forslag, som venstre og de konservative her har fremsat, går ind for at ophæve de faste skatter til amtskommunerne og derudover fører tanken videre efter forslaget om, at man derudover også skulle lette de faste skatter til sognekommunerne, så bliver tilbage, at kompensationsen for den foreslåede lettelse alene skal tages gennem den personlige indkomstskat. Så beder jeg om, at man prøver at foretage en vurdering af indkomsten pr. hektar de pågældende brugsstørrelser imellem. Det nytter ikke, at man indskrænker sig til blot at tale om en særbeskatning af landbruget. Man må også gøre op, at der er vist et

rimeligt krav at stille med hensyn til, at de forskellige brugsstørrelser skal yde nogenlunde det samme udbytte. Det er et helt rimeligt krav, men da de ikke gør det — det er noget, alle ved, og hvis der skulle være nogen, der ikke ved det, kan de selv slå efter og få det konstateret — betyder det, at en lettelse ad forslaget baner alligevel skal bæres af dem, der enten har personlig indkomst fra andet erhverv eller har en forholdsvis større indkomst pr. hektar end de større brug. Og jeg vil da gerne sige, at de tanker, jeg har gjort mig om en ændring af den amtskommunale beskatning, har aldrig gået i den retning, at det først og fremmest skulle være en ændring i byrdeforholdet brugsstørrelserne imellem, i hvert fald ikke en ændring, der vil virke sådan, som det her vil blive tilfældet.

Endelig er det også således, som den højtærede indenrigsminister nævnte, at hvis man kun skrider til en ophævelse af denne faste beskatning, kan man ikke se bort fra — og jeg kan ikke personlig se, hvordan man kan komme uden om det — at der sker en vis kapitalisering af denne lettelse i de faste ejendomsskatter. Hvem skal betale denne kapitalisering? Det skal ikke de nuværende ejere, men det skal de fremtidige ejere. Det forekommer mig, at vi meget ofte og med god grund har diskuteret overtagelsesproblemerne. Det forekommer mig også, at jeg af og til har hørt fremsat bemærkningen om, at man først den dag, man skal sælge, konstaterer, at man egentlig har tjent lidt ved at drive et landbrug. Ja men hvis man nu foretager en lettelse i den faste ejendomsbeskatning og denne lettelse bliver kapitaliseret ved salg, er det den næste generation, der skal betale, og den næste generation må så starte med større gæld. Starter man med større gæld, er man, hvad enten man kan lide det eller ej, tvunget til at møde med en større personlig indkomst, og det vil sige, at man ikke alene skal købe dyrere og starte med en større gæld, men også skal have en større indkomst, som vil blive udsat for en forholdsvis større beskatning, fordi de faste skatter er blevet ophævet. I virkeligheden betyder det, at den næste generation bliver sorteper.

Jeg kan heller ikke undlade at nævne,

[Baunsgaard.]

at problemerne ved generationsskiftet i landbruget vil yderligere mangedobles, hvis man går den meget enkle vej efter det foreliggende forslag kun at lette den faste beskatning. Det vil i allerførste række blive den ungdom, der skal træde til og overtage bedrifterne, der vil komme til at undgælde. Derfor tror jeg ikke, at man helt skal fravige det synspunkt, at også fast ejendom må deltage i betalingen. Jeg anser amtskatterne for en nødvendighed; det er imidlertid efterhånden kommet dertil, at de ikke er tilstrækkelige, således at man kan nøjes med dem. At ikke alle udgifter bør afholdes af de faste ejendomme, er jo delvis imødekommet gennem de gentagne lettelser, vi har givet den amtskommunale beskatning gennem statstilskud. Staten betaler i øjeblikket 60-65 pct. af de amtskommunale udgifter. Man har altså imødekommet dette synspunkt, og man må derfor ikke drive agitationen så stærkt, at det indtryk skulle fæstne sig, at det alene er fast ejendom, der betaler alle amtsudgifterne. Sådant forholder det sig ikke; de betaler en mindre part, ca. en tredjedel. Men det, der er grund til at diskutere, er i virkeligheden, om denne fordeling af udgifterne er rimelig og rigtig, og dernæst om det er rimeligt, at den resterende part alene hviler på fast ejendom. Der er jeg kommet til det resultat, at det er det ikke.

Jeg vil gerne nævne en enkelt af de ting, jeg mener bør tages ud af de amtskommunale udgifter; det er udgifterne til de egentlige hoved- og motorveje. Til disse betaler amtet næsten intet i anlægsudgifter, og dog bliver der alligevel tilbage en beskeden part. Efter min bedste bedømmelse er det ikke en amtskommunal udgift, som det er rimeligt at lægge på amtet. Disse veje benyttes af alle beboere i landet og af alle turister. Det er en ganske almindelig samfundsopgave, som selvfølgelig bør betales som en fælles udgift, d. v. s. over statsskatterne. Det, der imidlertid kan blive en væsentlig byrde for amtet, er dets store andel i udgifterne til

vedligeholdelsen. Det er ikke rimeligt, at denne del af de fælles samfundsudgifter skal bæres af amtskommunerne. Også her mener jeg det er helt klart, at udgifterne til de store gennemgående veje er en statsopgave, der bør tages ud af amtets udgifter.

Det er vel også et spørgsmål, hvor grænsen går for, hvor meget amtet skal betale til sygehusene. Hvis der er nogen grænse, har vi formentlig nået den, for det er så nær de samlede udgifter, som man omtrent kan komme det, som staten betaler, men det er vel et spørgsmål, om det i det hele taget skal være en amtskommunal udgift, om ikke også det skulle være en statsudgift. Det sætter jeg dog et lille spørgsmålstegn ved, hvad jeg derimod ikke gør ved det andet spørgsmål, jeg nævnte.

Har man således forsøgt at foretage en vurdering af de amtskommunale udgifter og eventuelt fået taget det fra, som man ikke finder det rimeligt alene skal bæres som en amtskommunal udgift, så kommer spørgsmålet om den tekniske side af sagen, om opkrævningen af de amtskommunale skatter. Der har jeg gjort mig til talsmand for, at man slettede amtsskatterne som selvstændigt skattebegreb, og jeg tror, det vil være fornuftigt at gøre det af mange grunde. Jeg tror, det vil være fornuftigt at gøre det også af saglige grunde, men jeg vil ikke være med til at slette dem ved, som venstre og de konservative her foreslår, udelukkende at overføre dem til den personlige indkomstbeskatning. Nej, jeg vil foretrække den form, at amtsskatterne pålignes den enkelte kommune og således bliver en del af kommunens udgifter, hvorefter opkrævningen må foregå efter samme ligningsforhold som kommunens øvrige skatter. Det er nemlig noget andet end det foreliggende forslag.

Det minder meget om den diskussion, vi havde i det høje ting for et års tid siden, om amtsrådenes ret til at ændre det kommunale ligningsforhold, hvor venstre- og konservative flertal rundt omkring i amtsrådene systematisk lod et politisk

[Bauusgaard.]

ønske om at ændre ligningsforholdene i kommunerne alene afgøre, om man skulle ændre disse, men aldrig hensynet til kommunens struktur. Ustandselig kan vi nævne eksempler herpå; der er næsten ingen ende på, hvor mange eksempler der kan nævnes på, at man har lettet den største del af landbruget med betydelige beløb og overført udgifterne til de mindre brug og ganske specielt til de unge. Hvis man nu fulgte den vej, venstre og de konservative har skitseret, ville man fuldende den udvikling totalt og aldeles.

Overført til kommunen — således at kommunen må foretage opkrævningen efter det samme ligningsforhold, som den opkræver sine andre kommunale skatter efter — mangler der ganske rigtigt en ting, så mangler der nemlig det, at det politiske amtsråd har muligheden for at ændre det ligningsforhold, som kommunen selv har fastsat. Når jeg har sagt dette, vil det ærede medlem hr. H. C. Toft, som gentagne gange glædede sig over min omtalte tale — hvad jeg selvfølgelig er tilfreds med — sikkert opdage forskellen på det, han her gør sig til talsmand for, og det, jeg har gjort mig til talsmand for. Jeg tror, det ærede medlem skulle underkaste mine tanker en nøjere vurdering, for skal man virkelig have noget fornuftigt ud af en omlægning af amtsskatterne, sker det ikke ved blot at ændre byrdefordelingen brugsstørrelserne imellem, og så sker det ikke ved, at man foretager et skridt, som kan komme til at betyde, at det udelukkende bliver den personlige indkomst, der kommer til at betale denne del af udgifterne.

Jeg er således meget velvilligt indstillet over for en saglig og tilbunds gående drøftelse af hele det amtskommunale skatteproblem, og jeg kan i dag sige, at det radikale venstre er meget villigt til at gå ind i en saglig forhandling om løsningen af disse problemer.

Jeg stiller mig tvivlende over for, om man virkelig kan nå det i løbet af den korte tid, der er tilbage, men ellers må man — hvis jeg må sige det på den måde — klare problemet ad den sædvanlige vej i første omgang. Lad os da i fællesskab forsøge på at finde en løsning, således at vi kan regne med at få en virkelig rationel,

fornuftig og rimelig ændring af amtskatterne, idet man vel må være enig om, at strukturændringerne i landkommunerne har ført til, at de nugældende regler ikke længere er holdbare.

Niels Andersen: Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning rører umiddelbart ved interessante problemer, idet den amtskommunale beskatning sikkert må betragtes som en noget forældet form for skat, og det, der vel i særlig grad virker irriterende, er, at der både er kommunale og amtskommunale skatter og statskatter.

Imidlertid er der vel næppe nogen, der ønsker, at selve amtsforvaltningen skal ændres, og man står da over for det problem, at amtsrådene som administrative, lokale organer kan stille forslag om udgifter, men bevillingerne må passere ministerium og folketing. Det kan vel næppe være ønskeligt. Det, man bør tilstræbe, er en omlægning, således at såvel amtskommuner som sognekommuner bliver suveræne med hensyn til det, man kan betegne som lokale opgaver, og til disse opgavers løsning må kommunerne selv drage omsorg for at tilvejebringe de fornødne midler. De udgifter, der er forbundet med forvaltningen af den lovgivning, der er gældende for hele landet, vil det vel være rimeligt og naturligt at finansiere over statskassen.

Det, det foreliggende forslag først og fremmest tager sigte på, er at søge statstilskud til nedsættelse af den amtskommunale beskatning. Dette tilskud andrager i øjeblikket 28 mill. kr., og det ønsker man forhøjet til 100 mill. kr. Dermed letter man ejendomsbeskatningen, men øger indkomstbeskatningen, og spørgsmålet bliver da, om en sådan omlægning er hensigtsmæssig og retfærdig.

Må jeg straks sige vedrørende de amtskommunale skatter, at jeg betragter bygningsskatterne som værende uheldige, idet de pålægger byrder, som står i forhold til selve ejendomsværdien, hvilket jo betyder, at gode og velholdte bygninger pålægges en højere skat end bygninger af en dårligere kvalitet. Det kan naturligvis ikke være rigtigt, at man på denne måde pålægger den dygtige og fremskridtsvenlige borger større byrder end den mindre fremskridtsvenlige. Der kan derfor efter vor mening

[Niels Andersen.]

være grundlag for at tage problemet op til en nærmere drøftelse, idet vi gerne ser bygningskatterne fikseret og derefter afviklet, medens selve grundskylden må omlægges således, at den kommer til at hvile på al Danmarks jord med en ensartet procent.

Når vi fra vor side ønsker en sådan omlægning, hænger det sammen med, at en grundskyld, hvorved man skal betale en rente af den til enhver tid værende jordværdi, må anses for at være mere retfærdig end nogen anden beskatningsform. De penge, der kommer ind på denne måde, skal naturligvis afløse skatterne på indkomst og forbrug. Der er altså tale om en omlægning fra skat til skyld, sådan som vi f. eks. kender det fra den lovgivning, der er gennemført i forbindelse med boliglovene.

Fra landbrugets side hævder man, at ejendomsbeskatningen er ensidig og fortrinsvis rammer landbrugerhvervet. I forbindelse hermed kan det vel være nyttigt at oplyse, at skatteudskrivningen i amtskommunerne for skatteåret 1959-60 formede sig således, at der betales 73,6 mill. kr. i grundskyld af landbrugsejendomme og 48,8 mill. kr. i grundskyld af andre ejendomme i amtskommunerne. I ejendoms- skyld betales der i alt 43,3 mill. kr., og den samlede amtskommunale ejendomsbeskatning udgjorde således i alt 165,7 mill. kr. Når man dernæst betænker, at den amtskommunale ejendomsskyldpromille skal udgøre $\frac{3}{5}$ af grundskyldpromillen, og at de skattepligtige forskelsværdier fremkommer derved, at der fra ejendomsværdien trækkes den dobbelte grundværdi, samt at der herudover er et af hvert amtsråd fastsat fradrag på mellem 15 000 og 25 000 kr. og endvidere et fradrag på 3 000 kr. for hver lejlighed ud over den første, kan man forstå, at så godt som ingen landbrugs- ejendom har skattepligtig forskelsværdi, altså praktisk talt ingen bygningskatter.

Nu foreslår man altså, at denne resterende del af ejendomsbeskatningen skal fjernes, og hvad vil det betyde? Hvis jeg skal vurdere betydningen heraf ud fra, hvad det ærede konservative medlem hr. Niels Ravn har skrevet i Jyllands-Posten den 7. april, vil det betyde en kapitalisering af dette beløb. Det ærede medlem hr. Niels

Ravn skriver — jeg beder om formandens tilladelse til et kort citat — at

„landbrugets samlede amtsskatter i 1959-60 udgjorde 92 millioner, og kapitaliserer man dette beløb til en rente på 5 procent, betyder det en fortrinsprioritet hos landbruget fra det offentliges side på godt 1,8 milliarder kroner.“

Det ærede medlem hr. H. C. Toft var inde på en betragtningensmåde af samme karakter, men hvor han medtog ikke alene den amtskommunale, men også den sognekommunale ejendomsbeskatning og kom til det resultat, at det betød en forskuds- prioritet, der androg 5,6 milliarder kr. Dermed siger de ærede medlemmer i virkeligheden, at hvis man ophæver denne ejendomsbeskatning, vil de næste ejere af de pågældende ejendomme komme til at betale henholdsvis for amtsbeskatningen 1,8 milliarder kr. og for den samlede ejendomsbeskatning 5,6 milliarder kr. mere, end de ellers ville være kommet til at betale. Samtidig opretholder man de samme offentlige udgifter, og dækning herfor skal tilvejebringes gennem indkomstbeskatningen, således at de kommende ejere ikke alene får den samme skattebyrde som i dag, men også får en øget rentebyrde og øgede kapitaludgifter. Når dertil kommer, at en fuldstændig afskaffelse af den amtskom- munale grundskyld og ejendomsskyld, så- ledes som den højtærede indenrigsminister oplyste, vil betyde, at en ejer af et enfamilies- hus i en landsby eller en stationsby kun vil få en skattelettelse på ca. 50 kr. og en husmand med en gennemsnitsejendom inden for gruppen 3-10 ha en skattelettelse på ca. 150 kr., medens en gårdejer med en gennemsnitsejendom inden for gruppen 4-12 tdr. hartkorn vil få en lettelse på 1 100 kr. og en godsejer med en gennemsnitsejendom på over 12 tdr. hartkorn vil få en lettelse på 6 200 kr., er det indlysende, at den omlægning af den samlede skattebyrde, der her skal finde sted, vil medføre, at man letter den store ejendomsbesidder på bekostning af den almindelige lønmodtager og den mindre ejendomsbesidder, idet ind- komstskatten i hovedsagen udskrives på disse.

Det ærede medlem hr. H. C. Toft var inde på betragtninger af lignende art og konkluderede i, at de tal, den højtærede

[Niels Andersen.]

indenrigsminister havde fremført, var forkerte, men indrømmede dog, at en omlægning af den karakter, jeg her har nævnt, ville betyde en skattelettelse for godsejere på 10 000-12 000 kr. om året — og denne indrømmelse vil jeg takke det ærede medlem hr. H. C. Toft for. Det reelle er altså, at det, man tilstræber fra venstres og de konservatives side, er at lette skattebyrden for godsejerne og den store gårdejer på bekostning af den lille mand i samfundet. Kan det virkelig være rigtigt, at venstre lægger navn til en så udpræget konservativ politik?

Der kan som sagt fra vor side være forhandlingsmulighed med hensyn til en omlægning af beskatningen, ligesom der kan være mulighed for forhandling vedrørende bygningsskatternes fiksering og trinvis afvikling, men forhandlingen må ske på det grundlag, at man sigter mod en grundskyld, der, så vidt det er gørligt, skal være ensartet over hele landet.

Lynnerup Nielsen: Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning om et statstilskud til nedbringelse af amtsbeskatningen, der er fremsat af venstre og de konservative, tager i princippet sigte på det, som venstre gennem årene har stillet forslag om, nemlig at nedbringe grund- og ejendomsskatterne. At der i dette forslag til folketingsbeslutning er opstillet nærmere regler om, på hvilken måde lettelsen af ejendomsbeskatningen skal finde sted gennem en 5-årig periode, ændrer ikke hensigten og målet, at ejendomsbeskatningen skal søges afviklet.

Vel er ejendomsskatterne gennem årene steget, og det har sine grunde. De amtskommunale budgetter, der i det store og hele hviler på ejendomsskatterne, udgøres for en meget væsentlig dels vedkommende dels af de betydelige sygehusudgifter, der stedse har været stigende, ligesom også vejudgifterne til vedligeholdelse virker tyngende, ikke mindst nu, hvor vejnettet har undergået og stadig undergår store ændringer, alt efter som trafikken, både person- og godstrafikken, har ændret sig, således at den nu langt mere end tidligere belaster vejene. Disse vejudgifter må derfor ganske naturligt virke tyngende på amtskom-

munernes budgetter, og en følge af disse udgifters stigning bliver jo så en stigning af beskatningen på fast ejendom. Det kunne måske derfor være rimeligt, at der af vejfondens midler tilflød såvel sognekommunerne som amtskommunerne endnu større beløb — en større procent — af de afholdte vejudgifter, så meget mere som vejfondens midler netop opkræves til dette formål.

Det har også tidligere været på tale i det høje ting, at der kunne være en vis rimelighed i, at en del af de udgifter, der påføres sygehusene ved de mange trafikulykker, som belaster sygehusene med så mange sygedage, blev afholdt af vejfondens midler. Under alle omstændigheder må sygehusvæsenet, hvorefter midlerne skal komme fra, være i en sådan orden, at de krav, tiden stiller til hospitalsvæsenet, så nogenlunde kan imødekommes.

Det samme må være tilfældet med hensyn til vort vejnet. Udvidelser og brobygninger trænger sig stadig væk på og hermed naturligvis meget betydelige investeringer. Og er fordelingen af byrderne ved sådanne nødvendige opgaver på en eller anden måde blevet skæv og ikke længere helt svarende til de store opgavers løsning, så findes der vel også en vej til at rette på en opstået skævhed.

Men når dette er sagt, må det også siges, at dette at sigte mod en fuldkommen fritagelse for grund- og ejendomsskatter, således som det foreliggende forslag gør over en vis årrække, ikke kan være rimeligt. Det kan medføre, at en prioritet i ejendomme annulleres, altså en foræring til alle ejendomsbesiddere her i landet, ikke mindst de største. For landbrugets vedkommende vil det være det store landbrug, der får den største fordel, såfremt en lovgivning af denne art gennemføres. Jordpriserne vil ganske naturligt gå endnu højere op, og udstykningerne, der så sandelig går trægt nok for tiden, vil vanskeliggøres yderligere ved endnu højere jordpriser.

Af bemærkningerne til forslaget fremgår det, at den amtskommunale udskrivning er steget fra 58 mill. kr. i skatteåret 1946-47 til 166 mill. kr. i 1959-60, altså tredoblet. Det er en betydelig stigning, men ikke desto mindre har jordpriserne trods denne stigning ikke været særlig hæmmet, men har

[Lynnerup Nielsen.]

i den samme periode været i uafslædig stigning. De faste ejendomsskatter har således ikke tynget mere, end at priserne på fast ejendom alligevel har været stærkt opadgående.

Det foreliggende forslag tilsigter også en omlægning af de sognekommunale ejendomsskatter, og det kan i grunden nok forekomme noget mærkeligt. Jeg tænker specielt på, at man i langt de fleste landkommuner, hvor venstre jo har den afgørende indflydelse med hensyn til forholdet mellem den faste ejendomsbeskatning og indkomstbeskatningen, trods den store jammer over ejendomsskatterne stadig opretholder en betydelig ejendomsbeskatning. Dette tyder jo ikke allermest på, at denne form for beskatning tynger landbruget over al evne. Hvis noget sådant var tilfældet, ville der jo kunne finde en omlægning sted i en række sognekommuner, ikke mindst i de mange landkommuner, hvor netop venstre har den alt afgørende indflydelse på, på hvilken måde de kommunale skatter udskrives.

Endelig er det vel heller ikke særlig heldigt, at forslaget sigter mod en undergravning af det kommunale selvstyre. Det må vist betragtes som meget uheldigt, om rådene ude i kommunerne skulle miste retten til selv at bestemme måden, hvorpå beskatningen fordeles mellem den faste ejendomsbeskatning og indkomstbeskatningen. Det kan ikke være rigtigt, at det kommunale selvstyre undergraves på dette vigtige punkt. Forholdene kan være vidt forskellige og varierende fra sogn til sogn, og der er ikke nogen tvivl om, at de kommunale råd både nu og fremover har de allerbedste forudsætninger for at finde frem til den rette fordeling med hensyn til, hvilke skatter der bør hvile på fast ejendom, og hvilke der bør hvile på indkomst. Derfor må et sådant indgreb i det kommunale selvstyre i sig selv være meget betænkeligt.

Der tales nu så meget om de tyngende skatter på fast ejendom, og at tiden er løbet fra en sådan form for beskatning. Men forslaget tilsigter jo ingenlunde en skattnedsættelse; her er kun tale om en flytning af skatter fra fast ejendom til indkomst, en beskatning, der så sandelig i forvejen er

høj nok, og man vil i særlig grad vælte ejendomsskatterne over på mindre og mellemstore indtægter — et forhold, som mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Alfred Jensen, ofte har påvist ved skattedebatter i tinget. Og denne omflytning af skatterne skal så finde sted i en tid, hvor det må siges, at landbruget — og her tænker jeg i særlig grad på det større landbrug — er benådet med afskrivningsregler, som har muliggjort investeringer i landbruget som ingen sinde før og dermed en formueforøgelse, der ikke er blevet indkomstbeskattet. Det er unægtelig en fordel rent skattemæssigt set, som de såkaldte frie erhverv har haft gennem en årrække, og som er blevet udnyttet meget stærkt, men som lønarbejdere, tjenestemænd og andre ikke har kunnet benytte sig af.

Det er derfor uheldigt med et så ensidigt indgreb i skattelovgivningen, som forslaget tilsigter. Det kan ikke være det rette. Spørgsmålet om ejendomsbeskatningen må løses i sammenhæng med skattelovgivningen som helhed. Vi kommunister kan ikke se, at forslaget vil give den rette fordeling af skattebyrderne befolkningsgrupperne imellem.

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Der er jo under forhandlingen fremkommet mange forskellige betragtninger, og man har strejft vidt omkring, for så vidt også et godt stykke bort fra selve emnet.

Den ærede ordfører for forslagsstillerne omtalte landbrugets stilling i almindelighed, og vi kan nemt blive enige om, at vi ved ikke noget om, hvordan landbrugets stilling kan blive i de kommende år efter vor indtræden i frihandelsområdet; det må vi naturligvis vente med at lovgive om, indtil vi ser, hvordan det hele udvikler sig.

Det ærede medlem nævnte også, at andre lande giver subsidier til landbruget. Men det er et spørgsmål, hvad det beviser. For mig beviser det kun, at disse subsidier ikke har nyttet, fordi de på anden måde er blevet kapitaliseret, så at de er blevet til fordel for jordsælgerne, mens den nye slægt ikke er blevet bedre stillet, eller også har ordningerne medført højere lønninger og lignende, fordi disse subsidier skal ydes af andre klasser af befolkningen. Dette synes jeg netop viser, at vi, hvis vi skrider til en

[Indenrigsministeren.]

lettelse af ejendomsskatterne, ikke undgår en kapitalisering, og derfor er det rigtigt af det ærede medlem at drage den slutning, at selv om vi kunne ophæve disse ejendomsskatter, klarer det ikke vanskelighederne for landbruget. Nej, det klarer slet ikke vanskelighederne, medmindre det ærede medlem kan vise en vej til, at den slægt, der ejer landbrugsejendommene nu, vil aflevere dem til den næste på samme vilkår, som de selv har ejet dem. Det er jo det, man skriver i ethvert skøde, at køberen modtager ejendommen med de byrder og forpligtelser, som vedkommende, der har ejet den, har haft. Vil man ordne det på den måde, at vedkommende ikke kan forlange mere for ejendommen end det, han selv har givet for den med tillæg for de forbedringer, han har tilført ejendommen, kan man standse prisstigningen, men en sådan planøkonomi tror jeg dog ikke man ønsker at komme ind i, og derfor kan man altså ikke forhindre kapitalisering.

Det ærede medlem var inde på den betragtning, at den opgave, man nu står over for, når man går til en ny vurdering, er ret håbløs. Det vil jeg for så vidt give det ærede medlem ret i. For hvis myndighederne skulle vurdere efter det, de mener ejendommen kan bære, og intet hensyn tager til den bedømmelse, som køberen selv foretager, når han køber ejendommen, af, hvad han mener den kan bære, er der et mærkeligt forhold. Det ærede medlem siger, at på den ene side skal man tage hensyn til afkastningen, men på den anden side må man ikke tage hensyn til den bedømmelse, som sælger og køber foretager, når de handler, og det synes jeg dog må være den realistiske måde og ikke nogle tal, man eventuelt kunne stille op.

Det ærede medlem hr. H. C. Toft udtalte håbet om, at man nu kunne få husmændene med til en lettelse af ejendomsskatterne. Jeg tror nu ikke, man får husmændene med til en lettelse på det grundlag, som forslagsstillerne her stiller op. Så er husmændene oppe i Thy i alt fald ikke helt sådan indrettet, som de er andre steder, men jeg tror nu heller ikke, at det ærede medlem får held til at få dem med til den plan. Naturligvis, hvis man kunne få husmændene

til at tro — som det kunne lyde, når man hører de ærede forslagsstillere — at man bare kunne afskaffe ejendomsskatterne, uden at det betød en forøget byrde skattemæssigt på andre områder, på indkomster og med hensyn til indirekte skatter, eller hvor man nu vil tage skatterne, hvis man kunne gøre det kunststykke, er det klart, at så ville enhver i dette land gå med til at afskaffe ejendomsskatterne; men det er da soleklart for alle, at pengene så måtte skaffes på anden måde, altså væsentligst, som det er foreslået her, over indkomstskatterne.

Det ærede medlem stillede et regnestykke op, som jeg synes jeg må anholde. Det ærede medlem sagde udtrykkeligt, at ud af en skattepligtig indtægt på 12 200 kr. måtte der udredes 3 212 kr., så vidt jeg hørte, i ejendomsskatter . . . (H. C. Toft: Nej, samlede kommunale skatter!) . . . i samlet skat — vel, jeg fik ikke fat i de enkelte tal, kun i dette slutbeløb. Det ærede medlem er da sikkert klar over, at i den „skattepligtige indtægt“ er samtlige ejendomsskatter og personlige skatter trukket fra. Det er altså et af den slags fupregnestykker, man kan stille op i en avis, men jeg synes ikke, man kan gøre det i det høje ting, hvor alle dog er klar over, at man ikke kan sige, at disse skattebeløb betales ud af den skattepligtige indtægt; de er nemlig trukket fra forinden.

Hvad angår de store ejendomsbesiddere, kan jeg nævne, at jeg for nylig havde en sag til behandling i ministeriet, hvor staten havde eksproprieret nogle ejendomme fra en kommune. Sognerådet ønskede, at staten ikke alene skulle betale de derpå hvilende ejendomsskatter, men man sagde også: nu er der jaget nogle skatteydere væk, og derfor vil vi have erstatning ikke alene for ejendomsskatterne, men også for det tab, vi lider på grund af, at disse skatteydere er blevet fordrevet fra kommunen. Når nu en godsejer ejer det halve af en kommune, holder han hundrede skatteydere eller mange flere borte, og når han holder disse skatteydere borte, som kunne bo på jorden, hvis den blev udstykket til mange familier, som igen kunne skaffe beskæftigelse til mange flere mennesker, er det soleklart, at der i den kommune bliver meget få til at bære den personlige skat,

[Indenrigsministeren.]

og derfor er det, man har fundet ud af, at selv om en mand bor uden for amtet — og her tænker man vel på disse grossererere, som køber ejendomme — skal han sandelig ikke slippe, han skal alligevel hænges op. Det er jeg fuldstændig enig i, for når en mand lægger beslag på en stor del af den jord, hvorpå andre skatteydere kunne bygge og have erhverv, må han holde det øvrige samfund skadesløst for det tab, som her lides, og det gælder især i kommunerne.

Man kommer ikke uden om, at det ærede medlem hr. H. C. Tofts megen tale om, at i Københavns amt kunne skatteyderne spare 23 mill. kr. og i de andre amter en hel masse millioner, ikke passer. Jeg kan garantere det ærede medlem for, at hvis denne beskatning blev lagt over på de personlige skatter, skulle skatteyderne i Københavns amt nok komme til at betale et tilsvarende beløb — antagelig også skatteyderne i Thisted amt. Man kan altså ikke spare disse store skattebeløb, men de kan naturligvis flyttes andre steder hen, flyttes over på indkomsterne.

Jeg vil for mit vedkommende, mener jeg, slutte denne debat med at sige, at regeringen fuldt ud er rede til at drøfte forskellige forslag og også til at stille forslag om en ændring i den amts- og sognekommunale beskatning, men vi mener, at det må ske efter helt andre retningslinjer end dem, der er skitseret i det her fremsatte forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Sønderup): Den højtærede minister ironiserede over, hvor langt vi var nået i henseende til at få realiseret vore sparebestrebelse. Nu har jeg ikke tallet ved hånden, men så meget kan man i hvert fald fastslå, at hvad angår besparelser er den siddende regering ikke så forfærdelig vanskelig at konkurrere med. Man har indtryk af ved at følge de forskellige lovforslag, også udgiftslovforslag, som regeringen har fremsat, at når det gælder om at varetage egne interesser, ser man ikke så nøje på pengene, hvorimod man, når vi kommer med de problemer, der ligger os på sinde, straks har travlt med at tale om besparelser.

Hvad angår følgerne for amternes økonomi i al almindelighed, hvis vort forslag realiseres, understregede ministeren, at der

ville blive en række uligheder de forskellige amter imellem. Det er jo ligetil, at sådan må det være. Sønderborg blev f. eks. nævnt, og det er rigtigt, som det ærede medlem hr. H. C. Toft allerede har gjort opmærksom på, at der netop eksisterer særforhold i Sønderborg som følge af, at man dér har statshospital.

Så talte den højtærede minister om, at hvis man kunne få fastlagt en ordning, hvorefter den enkelte ville påtage sig forpligtelsen til at afstå ejendommen til samme pris, som han i sin tid havde overtaget den til, kunne man jo tales ved om det. Ja, højtærede minister, men der kan jo være sket meget i mellemtiden i henseende til forbedring af ejendommen og i henseende til pengenes forringelse, inflation i al almindelighed, så det vil vist blive en meget vanskelig, ja, håbløs opgave at finde frem til kriterier, hvorefter man kunne tilgodese sådanne vurderinger både ved tiltrædelses- og fratrædelsestidspunktet. Den højtærede minister må jo også gøre sig klart, når talen er om de stedfundne prisstigninger, at så er det sådan, at den omstændighed, at en landbrugsbedrift er at betegne som en arbejdsplads, gør, at den unge mand, som står og gerne vil i vej, kan have en vis interesse for netop at få den bestemte arbejdsplads og derfor være tilbøjelig og villig til at give en lidt større pris end den, der svarer til den egentlige afkastning.

Videre sagde ministeren, at hvis man nu letter ejendomsbeskatningen, finder der en kapitalisering sted. Også flere af de ærede ordførere har gjort gældende, at en lettelse i ejendomsbeskatningen vil give sig udtryk i forhøjede priser. Nu er det interessant, at den grundskyldsbetænkning, der i sin tid blev afgivet, og som af retsstatspartiet blev omfattet med megen interesse, udtrykkelig fastslår, at der ikke kan gives noget konkret eksempel på, at ejendoms-skatternes højde har en afgørende indflydelse på de priser, der handles til. Ministeren var så galt ved at komme i det vittige hjørne, at han talte om, at i visse tilfælde, hvis vort forslag blev vedtaget, kunne det give sig udslag i, at man kunne købe en hat til konen, i et andet tilfælde kunne der blive til en bil. Det lyder meget morsomt, men det gælder her som altid, når talen er om skatter, også i andre relationer, at den

[Sønderup.]

lættelse, man får, selvfølgelig står i afgjort forhold til størrelsen af det skattebeløb, det drejer sig om. Sådan er det for den direkte beskatnings vedkommende, og sådan er det også for ejendomsbeskatningen.

Ministeren mente, at vort forslag eventuelt kunne komme til at modvirke udstykningen. Ja, højtærede minister, der er såmænd ikke så megen gang i udstykningen for øjeblikket. Jeg er vidende om, at jordlovsudvalget ligger med arealer, som man overhovedet ikke kan få afsat. Det er i og for sig ikke så mærkeligt, hvis man ser hen til, at regeringen, hvis den får magt, som den har agt, fremover vil fortsætte med ejendomsbeskatningen. Så er det ikke så underligt, at ungdommen begynder at gøre sig sine overvejelser med hensyn til, om man skal etablere sig med en landbrugsbedrift.

Ministeren taler om den stigning i jordpriserne, der har fundet sted. Den stigning svarer omtrent til den almindelige inflation og pengeforringelse, der har fundet sted. Der er kun tale om meget begrænsede reelle stigninger, hvis man ser bort fra pengeforringelsen.

Ministeren var meget velvilligt indstillet over for at holde igen, hvad bygnings-skatte angår. Nu forekommer det mig — ministeren kan korrigere mig, hvis det ikke passer — at regeringspartierne netop har realiseret en stigning i ejendomsskylden i byerne, men det kan være, jeg tager fejl, det må ministeren så kunne være i stand til at oplyse mig om. Den højtærede minister sagde, at man ville bevare samfundets prioritet i ejendommene ved at fastholde ejendomsbeskatningen. Ja, se nu er det sådan i alle relationer, at når man får en prioritet skudt ind, så plejer man gerne at få noget til gengæld i form af kontanter eller på anden måde, men her står vi altså over for det særlige, når talen er om ejendomsbeskatning, at der skubbes prioriteter ind, uden at den, som det går ud over, og som må finde sig i det, får noget til gengæld. Den prioritet vil man altså ikke alene gerne bevare, men også have det i sin hånd at kunne forøge. Det synes jeg er i bund og grund en uretfærdig fremfærd.

Det ærede medlem hr. Ove Hansen mente ikke, at der var nogen særlig fare

for, at den beskatning, som parcelhusene var genstand for, skulle give anledning til utilfredshed. Jeg tror, det ærede medlem skulle prøve at tage ud i omegnen af København og holde møder sammen med nogle af de små funktionærer, man har siddende derude, og som hidtil har stemt på socialdemokratiet, men som i mellemtiden har fået eget hus. Jeg er ikke sikker på, at tilfredsheden er så stor derude, som det ærede medlem tror. Prøv lige at tage derud, så kan det være, det ærede medlem kommer til en anden opfattelse.

Det ærede medlem mente også, det kunne blive vanskeligt for sognekommunerne at få pengene ind, hvis de ikke kunne tage dem i ejendomsbeskatning. Ja, her står vi igen over for den gamle oldnordiske opfattelse, at når alle andre udveje glipper, har man jorden og fast ejendom og eventuelt de bønder, der er knyttet til den, at falde tilbage på. Det ærede medlem foretog en meget interessant sammenligning mellem skolebespisningen og folkepensionsudgifterne. Jeg har aldrig i mit liv oplevet at få to så usammenhængende størrelser sat i relation til hinanden. Sagen er nemlig den, at skolebespisningen er en så lille, begrænset foreteelse, at den ikke tilnærmelsesvis kan sammenlignes med den ordning, som folkepensionen er udtryk for.

Det ærede medlem hr. Baunsgaard havde en følelse af, at jeg talte, som om jeg troede, at en lættelse i ejendomsbeskatningen kunne klare vanskelighederne for landbruget. Ærede medlem, jeg sagde udtrykkelig, at jeg ikke bildte mig ind, at det kunne klare vanskelighederne, men jeg fandt, der var rimelighed og mening i, at man realiserede den retfærdighedshandling, som en lættelse af ejendomsbeskatningen var udtryk for, idet jeg samtidig føjede til, at jeg var indforstået med, at det ikke klarede alle vanskeligheder, men lidt hjælp er også hjælp. Vi er ikke forvænt, som jeg sagde før.

Det ærede medlem nævnte de faste skatter. Det er igen den begrebsforvirring, som ikke bliver mere sandfærdig af at blive gentaget. Det, vi navnlig hæfter os ved i denne sammenhæng, er, at de er alt andet end faste. De stiger automatisk. Det ærede medlem ville have en anden udskrivningsform til kommunerne for den reste-

[Sønderup.]

rende del af amtsbeskatningen, der er tilbage, når vi har realiseret vort statstilskud, men det er det samme igen. Det ærede medlem mener altså, at den udskrivning skulle finde sted på grundlag af det samme kriterium, som ejendomsbeskatningen udskrives efter i sognekommunerne i dag. Ja men så er vi lige vidt, så fortsætter man netop med dette behovskriterium, som er så afgjort uretfærdigt under hensyn til den strukturforandring, som samfundet i sin helhed er genstand for. Det er mærkeligt og ejendommeligt, at man over for et erhverv, der har usikrere vilkår end noget som helst andet erhverv, bliver ved at fastholde forestillingen om, at det skal have den forlods beskatning, som den faste ejendomsbeskatning i sin helhed er udtryk for.

Så taler man om det besynderlige i, at amterne skulle blive ved at have medbestemmelsesret, efterhånden som skatteudskrivningen finder sted på et andet grundlag. Jeg har dog indtryk af, at når vi har skattelove til behandling, stryger man frimodigt den ene gang efter den anden tusindtallige skarer af skatteydere, men det afstedkommer ingen konsekvenser for deres medbestemmelsesret. Det program punkt synes jeg man skulle tage af.

Jeg har den opfattelse af problemerne omkring amtsbeskatningen og den faste beskatning i sin helhed, at nu må vi have en tilbunds gående løsning af spørgsmålet, og det er det, vi tilstræber med vort forslag. Jeg håber, at vi i det udvalg, der bliver nedsat, kan nå frem til resultater.

H. C. Toft: Det gik for så vidt, som jeg havde ventet, at den, der viste størst sympati for de tanker, som er udtrykt i dette forslag, var det radikale venstres ordfører. Jeg har lyst til at sige dette til det ærede medlem hr. Baunsgaard: det ærede medlem kunne nok følge os langt på vej, men mente ikke, det var rigtigt, når vi stiller forslag om, at der ikke må pålægges ejendommene

i sognekommunerne større skat end i 1959; men dér kommer det ærede medlem slet ikke i vanskeligheder, det behøver det ærede medlem ikke at spekulere på. For i den tale, det ærede medlem holdt i Middelfart, og som er refereret i Skive Folkeblad for den 19. marts 1960, siger det ærede medlem, at amtsskatterne skal ophæves og ligningen overføres til kommunerne, alle udgifter til de store hoved- og motorveje overføres til staten, sygehusudgifterne overføres helt eller delvis til staten, og alle folkepensionsudgifter overføres til staten. Men amternes udgifter til sygehusvæsenet var som nævnt i 1959-60 152 mill. kr., og når man dertil lægger de 20 mill. kr., som jeg regner med hovedvejsudgifterne er for amterne, er vi oppe på 172 mill. kr. Deroverfor står beløbet 166 mill. kr., som amtsskatterne androg, så når det ærede medlem hr. Baunsgaard vil give et sådant tilskud fra staten til amtskommunerne, bliver der overhovedet ikke en krone at overføre til den kommunale ejendomsbeskatning, og dermed bortfalder det spørgsmål, det ærede medlem hr. Baunsgaard rejste om, at en del af amternes udgifter skulle dækkes gennem de kommunale ejendomsskatter.

I det hele taget var det ærede medlem hr. Baunsgaard så venlig at ofre de synspunkter, vi her har givet udtryk for, megen interesse. Den samme venlighed blev vi ikke mødt med af det ærede medlem hr. Niels Andersen og for så vidt heller ikke af den højtærede indenrigsminister, der kun sagde, at regeringen havde til hensigt at behandle forslaget og stille forslag til ændringer.

Inden vi slutter denne debat, må det være en opgave for mig at bede den højtærede indenrigsminister om at svare på én ting: vil regeringen stille forslag om en lettelse af ejendomsskatterne?

Af den tale, det ærede medlem hr. Niels Andersen holdt, fremgår det, at det ærede medlem ikke har til hensigt at medvirke til at lette ejendomsskatterne med så meget som en krone. Til gengæld glædede det ærede medlem hr. Baunsgaard os med i

[H. C. Toft.]

allerhøjeste grad at være imødekommende over for tanken om en lettelse af ejendomsskatterne.

I denne debat er det spørgsmål, om husmændene har de samme synspunkter som venstre og det konservative parti, blevet inddraget. Den højtærede indenrigsminister sagde, at det havde husmændene i Thy sikkert ikke. Jeg har ikke hørt nogen kompetent udtalelse fra husmændene i Thy, men jeg kan ty til de fynske husmænds formand, Albert Hansen, der på det store sendemandsmøde, husmændene for nylig holdt, gav udtryk for følgende — det står i Skive Folkeblad for den 21. marts 1960, og jeg beder om tilladelse til at citere —:

„Amternes opgaver er i stigende grad blevet opgaver, der vedrører hele befolkningen. Derfor må deres udgifter naturligvis afholdes af staten, medens de mere lokalt betonedede opgaver, som også sorterer under amterne, må overføres til kommunerne. Amtsskatterne kan altså afskaffes.“

Heraf fremgår altså, at en af husmandslegerne fuldt og helt deler det synspunkt, vort forslag er udtryk for, at amtsbeskatningen bør fjernes, fordi, som formanden for de fynske husmænd siger, denne beskatningsform, der udelukkende hviler på ejendommene, ikke kan opretholdes efter den befolkningsudvikling, der har været, og efter at forholdet mellem amtskommunens indbygges indtægter har forandret sig.

Man har under debatten fremført, at når landbrugets ejendomsskatter udgør et beløb på 280 mill. kr., kan det kapitaliseres til en forlods prioritet i landbruget på 5,6 milliarder. Nu har vi stillet forslag om amtskatternes afvikling, og det drejer sig om et beløb på 166 mill. kr., for landbrugets vedkommende et noget mindre beløb. Jeg synes, det er mærkeligt, at når der er tale om at lette ejendomsskatterne, fremfører man, at de kan kapitaliseres, og derfor vil ejendomspriserne stige, men jeg gør opmærksom på, at landbrugets ejendomsskatter i 1938-39 var 70 mill. kr., medens de i 1959-60 var oppe på 280 mill. kr., altså en stigning på ca. 200 mill. kr., altså til trods for denne indskudte prioritet en stigning på 200 mill. kr., og i disse år er

ejendomspriserne jo steget. Forholdet er altså efter min opfattelse det, at ejendomsskatterne ikke i nævneværdig grad har indflydelse på den prisansættelse, der finder sted på landbrugsejendomme ved salg og køb.

Jeg vil slutte med at sige, at det er vort håb, og det er blevet bestyrket af den tale, som det radikale venstres ordfører har holdt i dag, at vi kan få et positivt resultat ud af forhandlingen om vort forslag. Det er vort håb, at vi sammen gennem et grundigt udvalgsarbejde kan løse problemet på en sådan måde, at de uretfærdigheder og urimeligheder, som amtsbeskatningen er udtryk for, fjernes.

Baunsgaard: Jeg er selvfølgelig meget glad for, at det ærede medlem hr. H. C. Toft er så glad for mig i dag — det er jo altid rart. Men bortset fra det vil jeg gerne sige, at nu tror jeg nok, det ærede medlem bliver nødt til, ligesom jeg har gjort, at holde fast ved, hvad der er forskellighederne i min og i det ærede medlems linje, for det er nemlig det, der er det afgørende. Det ærede medlem sagde nu, at landbrugets udgifter til amtskatter var noget mindre end de samlede amtsudgifter, og det er jo rigtigt, ja, det er næsten mere rigtigt, end det blev sagt af det ærede medlem. Jeg siger det ikke for på nogen måde at mildne det, jeg i øvrigt har sagt; jeg siger det kun, fordi det altså er nødvendigt at holde fast ved, hvad det egentlig er, vi diskuterer i dag. Statens udgifter til de amtskommunale forhold var i det finansår, vi lige er færdig med, 400 mill. kr., medens landbruget betalte ca. 70 mill. kr. Jeg synes, at det på baggrund af hele den tone, der præger debatten, er nødvendigt at få nævnt disse to tal. Men tilbage bliver altså disse 70 mill. kr., og der er jo også andre besiddere af fast ejendom, som betaler amtskatter. Vi er enige om, at der skal ske ændringer.

Men må jeg sige til det ærede medlem hr. H. C. Toft, som tog de fynske husmænds formands udtalelser til indtægt, at jeg selvfølgelig ikke kan tale på den fynske husmandsformands vegne; jeg ved blot, at jeg er enig med husmændenes formand, medens jeg er uenig med det ærede medlem hr. H. C. Toft, og deraf drager jeg den konklusion, at det ærede medlem ikke kan

[Baunsgaard.]

tage de udtalelser, som husmændenes formand har fremsat, til indtægt.

Hvad ville der ske, hvis man fulgte venstre og det konservative folkeparti? Der ville ske det, at de mere lokalt betonedede opgaver, der blev tilbage for amtsrådene at betale — altså opgaver, som skulle betales direkte af de i amtet boende — udelukkende ville blive betalt gennem den personlige indkomst. Ja men det er herom, uenigheden mellem os opstår. I denne forbindelse må jeg sige til det ærede medlem hr. Sønderup, som sagde, at hvis vi udskriver på det nuværende ligningsforhold i sognekommunerne, vil alting være uændret og ingenting ske, at det er jo ikke rigtigt. Amtsskatterne hviler 100 pct. på fast ejendom; i kommunerne er der et vist ligningsforhold, varierende efter kommunens struktur, men det er dog kun en del af kommuneskatten, der hviler på fast ejendom.

Her tror jeg igen det bliver nødvendigt at nævne et par små eksempler. Det kan jo ikke være meningen med omlægningen af amtsskatterne, at den væsentlige del af lettelsen skal komme de største jordbesiddere til gode, medens den forøgelse af den direkte beskatning, der skal finde sted, væsentligst skal bæres af andre. Når jeg nævnte, at en forudsætning for, at jeg ville være med til en ændring efter de linjer, jeg skitserede, måtte være, at amtsrådenes ret til diktatorisk at ændre de enkelte kommuners ligningsforhold blev afskaffet, så er det begrundet i de politiske afgørelser, der har fundet sted gentagne gange. Sidste gang man foretog en sådan ændring, betød det i en fynsk kommune, hvor mindretallet i sognerådet, venstre og konservative, havde klaget over flertallets fastsættelse af ligningsforholdet, at man littede skatten for et i denne kommune liggende stort gods med 8 000 kr., og man littede skatten for to større gårde med andre 5 000 kr. Hvad var der da sket af udvikling i denne kommune? Jo, der var siden sidst blevet bygget 5 arbejderhuse. Et gods har jo en tilbøjelighed til at møde op med en indtægt, som er meget let at overskue i et enkelt tal, men, spørger jeg, hvem andre skal da betale den lettelse end de øvrige skatteydere? Er det rimeligt, når godset lægger beslag på mere end halvdelen af sognets jord?

Lad mig nævne et andet eksempel: i en anden fynsk kommune ligger der to store godser, men ingen af godsejerne bor i kommunen, og hvordan det ellers kan gå til, bor den ene forpagter også uden for kommunen. Disse to store godser fik skattelettelse på 16 000 kr. Hvis man nu fulgte venstres og de konservatives forslag også ud over amtsskatternes område og sagde, at der skulle lignedes på den personlige indkomst, hvem skulle så betale lettelsen for disse to store godsejere, der jo ikke bor i kommunen? Vel ingen andre end de øvrige i kommunen boende skatteydere? Det er da ikke meningen, det kan ikke være meningen med snakken om at ændre det amtskommunale beskatningssystem.

Jeg er glad for, at det ærede medlem hr. H. C. Toft understregede, at jeg havde gjort mig til talsmand for, at hele folkepensionsudgiften skulle overføres til staten. Jeg ville egentlig ønske, at venstre og de konservative gik ind på denne tankegang, for så ville vi nemlig få mere fornuft ind i debatten om skatterne i almindelighed. Venstre og de konservative har med deres såkaldte VK-program lovet skatteyderne en lettelse på 800 mill. kr.; jeg tror, at den debat, vi har ført i dag, har åbnet øjnene hos adskillige for, at det er mere nødvendigt, at vi først bliver enige om, ad hvilke veje lettelsen skal foretages, end at vi bliver enige om, hvad beløbet skal være. Hvis det sker, tror jeg også, at der er adskillige i sognekommunerne, der får øjnene op for, at der nok er noget af det, vi i dag har beskæftiget os med, som man måske risikerer at slå i stykker med det andet program. Og lad os så holde fast ved, at ændringen i den amtskommunale beskatning ikke blot skal være en overvæltning fra den ene brugsstørrelse til den anden, fra den ene generation til den anden; det skal være en rationel, i pagt med tiden værende ændring. Det er det, det drejer sig om, og det er det, jeg har tilsagt det radikale venstres støtte til.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (*Sønderup*): Det ærede medlem hr. Baunsgaard kører, sådan som det så ofte er tilfældet, når man kommer i diskussion med mere

[Sønderup.]

eller mindre rabiate grundskyldsfolk, frem med den enkelte eller flere store gårde i kommunen. Det er dog en besynderlig opfattelse, at man ikke for de øvrige landmænds vedkommende kan være med til at hidføre rimelige skatteforhold, fordi der er en eller anden stor gård eller to, der får en lidt større lettelse. Hvis man bliver ved med at fastholde den opfattelse, så kan man i og for sig aldrig komme til et rimeligt slutresultat.

Så spørger det ærede medlem om, hvem der skal betale, og nævner i samme åndedræt, at den pågældende godsejer måske ikke bor i amtet. Hvad det angår, har vi i vort forslag en ventil. Er det ikke gået op for det ærede medlem, at den omstændighed, at vi overfører en del til staten og derigennem øger udskrivningen af statskat, betyder, at godsejeren netop i statskat kommer til at tage sin væsentlige part?

Det ærede medlem taler om, at han har fået øjnene åbnet ved den diskussion, der er ført i dag. Det har vi også. Vi har i alt fald fået syn for, fået øjnene åbnet for, at det ærede medlem, når han kommer ud i landet, taler om amtsskatternes afskaffelse og en omlægning af dem, men når han kommer herind, er der til syvende og sidst ingen realitet bag det.

(Kort bemærkning).

Baunsgaard: Når det ærede medlem hr. Sønderup spørger, om vi, fordi der måske kan være en eller anden skævhed, fordi der bor en godsejer i en enkelt kommune, så ikke skulle kunne være med til en ændring af hensyn til hele det øvrige landbrug, vil jeg gerne svare nej.

Når det ærede medlem dernæst påstår, at jeg ude i landet holder taler, som jeg ikke herinde kan stå ved, vil jeg gerne sige, at jeg synes, det ærede medlem hr. Sønderup skulle have lyttet lidt til, hvad det ærede medlem hr. H. C. Toft sagde. Han sagde, at han var glad for min tale, og at jeg bekræftede den opfattelse, han havde fået af den tale, jeg holdt i Middelfart. Skulle der være nogen misforståelse, vil jeg gerne understrege, at hvert af de ord, jeg har sagt i Middelfart, mener jeg, og jeg vil gentage, at den linje står jeg ved. Det er

det, der er mit syn på det amtskommunale ligningsproblem; det står jeg ved, og det er det, jeg har søgt at tolke i dag.

(Kort bemærkning).

H. C. Toft: Det ærede medlem hr. Baunsgaard stillede det op — hvad også det ærede medlem hr. Sønderup gjorde opmærksom på — som om den del, der bliver tilbage at betale af amternes udgifter, i urimelig grad vil blive pålagt de almindelige skatteydere, lønmodtagere og andre; men det ærede medlem hr. Baunsgaard må være klar over og opmærksom på, at i vort forslag til folketingsbeslutning indgår også en nedsættelse af kommunernes folkepensionsudgifter, således at kommunernes samlede udgifter, selv om der bliver en del amtskommunal personbeskatning at betale, ikke bliver ret meget større, end de er i dag.

Det ærede medlem hr. Baunsgaard sagde, at når talen er om skattelettelse, skal vi se at tale os til rette om, hvorledes vi skal lette disse skatter, og ikke tale om de samlede beløb. Jeg må erkende, at det ærede medlem hr. Baunsgaard ikke tæller tallene sammen, men bare siger, hvad han vil. I den tale, han holdt i Middelfart, ville han lade sygehusudgifterne helt eller delvis overgå til staten. Det vil for bykommunerne og amtskommunerne sige sygehusudgifter til et beløb på 242 mill. kr.; lægger man hertil de 20 mill. kr. til hovedvejene, når man til et beløb af 262 mill. kr., og dertil kommer folkepensionsudgiften på 300 mill. kr. Regeringen har stillet forslag om skattelettelse på 250 mill. kr., og når man lægger disse tal sammen, har det ærede medlem hr. Baunsgaard givet udtryk for en skattelettelse på over 800 mill. kr. uden at anvise besparelser på statsbudgettet.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Sønderup): Det, der er den afgørende forskel mellem det ærede medlem hr. Baunsgaards stilling og vor, er, at hvis vort forslag bliver vedtaget, bliver der lagt et loft over ejendomsbeskatningen. Hvis det derimod skal realiseres efter det ærede medlems retningslinjer, er det fortsat behovskriteriet, der i stor udstrækning skal være rådende for,

[Sønderup.]

hvor store beløb der skal fremskaffes til dækning af amtskommunernes udgifter.

(Kort bemærkning).

Baunsgaard: Jeg skal kun til det ærede medlem hr. H. C. Toft sige, at når han nu vil regne ud, hvor meget jeg har lovet i skattelettelse, beder jeg om, at det ærede medlem ikke tæller med 2 gange den del af sygehusudgifterne, som staten i forvejen betaler. Man kan ikke lette mere end én gang, man kan ikke give tilskud mere end én gang af samme tilskudsmasse.

Diskussionen om folkepensionsudgiftens overførelse til staten viser netop — og det er derfor, jeg nævner dette — at det måske havde været klogere at angribe hele skattedebatten ud fra en anden synsvinkel end den, de to oppositionspartier har lagt til grund. Jeg tror, at vi så havde fået mere fornuft ud af debatten.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Ove Hansen: Da der er fremsat ønske om udvalgsbehandling, foreslår jeg, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 27. april, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning om stats-tilskud til nedsættelse af den amtskommunale beskatning og om omlægning af denne og den sognekommunale ejen-

domsbeskatning samt om forøgelse af statens andel af folkepensionsudgifterne [af Sønderup m. fl.].

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ind- og udførsel af fisk.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af lov om indskrænkning i adgangen til at anvende pap og andre erstatningsmaterialer i skotøj.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om eftergivelse af kommunehjælp og om ekstraordinær adgang til folkepension samt om forhøjelse af hædersgaver.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov for Færøerne om offentlig forsorg.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov for Færøerne om børnebidrag til enlige forørgere m. v.

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov for Færøerne om børneforsorg.

Mødet hævet kl. 16⁵⁵.

93. møde.

Onsdag den 27. april kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Thisted Knudsen* til ministeren for offentlige arbejder:

„Hvorfor har statsbanerne ikke orienteret den lokale befolkning, før beslutning